

Bloembinden en -schikken



# Bloembinden en -schikken Informatieboek

Deel 1

Koos van Ee

*eerste druk, 2004*

*Artikelcode: 21110.2*

### **Colofon**

Auteur(s): Koos van Ee  
Illustraties: VeertienElf Media  
Redactie: Studio Maan, Brigitte Meinen  
Onderwijskundige: Studio Maan, Manon Limmen  
Resonans: Ineke de Haan - Groenhorst College, Maikel van der Velden - Wellantcollege Rijnsburg

Het Ontwikkelcentrum heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Bent u desondanks van mening dat we u hebben benadeeld, dan kunt u contact met ons opnemen.

© 2004 Ontwikkelcentrum, Ede, Nederland  
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Ontwikkelcentrum.

# Inleiding

Hoofdstuk 1 gaat over de verzorging van snijbloemen en het maken en verpakken van boeketten en eenvoudige bloemstukjes. Ook worden hulpmaterialen en gereedschappen behandeld en leer je hoe je daar veilig mee werkt.

**Figuur 0.1**



In hoofdstuk 2 staat hoe je de verschillende groepen kamerplanten moet verzorgen. Verder leer je hoe je kamerplanten kunt verpakken en verkopen en hoe je klanten kunt adviseren.

**Figuur 0.2**



Hoofdstuk 3 gaat over bloemwerk in een vaas en een schaal. De verschillende schikstijlen komen aan bod. Ook staat in dit hoofdstuk hoe je bloemwerk voor bijzondere dagen en bloemwerk met een thema maakt.

**Figuur 0.3**



In hoofdstuk 4 wordt het bloemwerk voor speciale gelegenheden, zoals trouwen, rouwen en herdenken, besproken. Je leert de bijzondere technieken die je daarvoor gebruikt en wat de symboliek van het bloemwerk is.

**Figuur 0.4**



# Inhoud

## Inleiding 5

### 1 Het dagelijkse werk in de bloemenwinkel 8

- 1.1 Inkopen en winkelklaar maken 9
- 1.2 Een boeket maken 15
- 1.3 Verpakken of inpakken 19
- 1.4 Bloemstukjes maken 21
- 1.5 Veilig werken met gereedschap 25
- 1.6 Afsluiting 32

### 2 Kamerplanten 34

- 2.1 Bloeiende planten en bladplanten 35
- 2.2 Verpotten 38
- 2.3 Een plantenbakje maken 41
- 2.4 Planten op het werk 43
- 2.5 Planten verkopen 47
- 2.6 Afsluiting 50

### 3 Bloemwerk van de vakman 52

- 3.1 De vaasschikking 53
- 3.2 De schaalschikking 56
- 3.3 Themawerk 60
- 3.4 Kerstwerk 64
- 3.5 Afsluiting 69

### 4 Speciaal bloemwerk 72

- 4.1 Bloemwerk bij speciale gelegenheden 73
- 4.2 Een corsage maken 76
- 4.3 Een diadeem maken 81
- 4.4 Cadeauversieringen maken 83
- 4.5 Een krans maken 86
- 4.6 Afsluiting 91

## Trefwoordenlijst 93

# 1

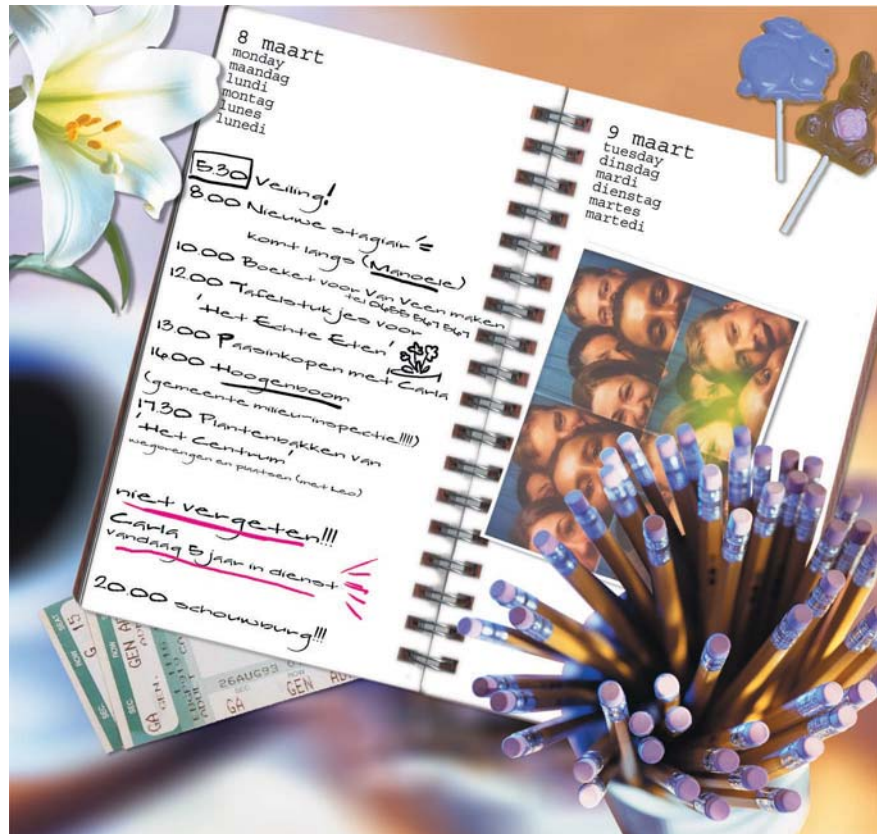
## Het dagelijkse werk in de bloemenwinkel





Het dagelijkse werk van een bloemist bestaat uit verschillende werkzaamheden. Kijk maar eens naar de agenda van Belinda Hulscher, bloemist.

Figuur 1.1



## 1.1 Inkopen en winkelklaar maken

Het inkopen en winkelklaar maken van snijbloemen is een tijdrovende klus.

### Inkoop

Winkeliers moeten producten inkopen. Er zijn speciale bedrijven waar dat kan.

In de bloemenbranche kun je inkopen bij de kweker, de veiling en de groothandel.

### Veiling

fust

groothandel

Veel ondernemers in de bloemenbranche kopen hun bloemen op de veiling. Op een veiling moet je minimaal een *fust* (bak of doos) van één soort bloemen kopen. Voor sommige bloemisten is dat te veel. Die kopen hun bloemen daarom liever bij de *groothandel*.

**Figuur 1.2**  
Veel ondernemers  
kopen hun bloemen op  
de veiling.



### Groothandel

Groothandels zijn er in verschillende soorten. Je hebt:

- de cash-and-carry;
- de grossier of lijnrijder;
- de commissionair.

### Vragen 1.1

- Waar kan de bloemist bloemen inkopen?
- Wat is een voordeel als je je bloemen inkoopt bij de cash-and-carry?
- Waarom koopt een bloemist zijn bloemen niet direct via de veiling?

### Schoonmaken

Ingekochte bloemen moet je eerst schoonmaken. Om de bloemen zit vaak een hoes. Dit is om ze te beschermen. Je pakt de bloemen uit en haalt de beschadigde bladeren en bloemen ervan af. Dan maak je de onderkant van de steel, ongeveer eenderde deel van de hele bloem, vrij van bladeren en doorns. Je kunt hiervoor een *ontbladermachine* gebruiken. Bloemen met zachte stelen moet je met de hand schoonmaken.

*ontbladermachine*

- Vragen 1.2**
- a Wat houdt het schoonmaken van bloemen in?
  - b Waarom mag je bloemen met zachte stelen niet met een ontbladermachine schoonmaken?

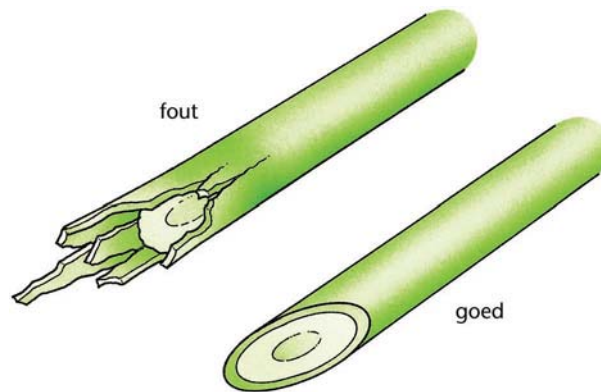
### Afsnijden

Als de bloemen schoon zijn, haal je een klein stukje van de steel. Je doet dit met een scherp mes en snijdt de steel schuin af. Bloemen hebben water nodig om mooi te blijven staan. Een vers afgesneden steel neemt het makkelijkste water op. *Bacteriën* die op de wond en in het water groeien, verstoppen de steel. Door de steel een stukje af te snijden, krijg je een schone, verse wond die gemakkelijk water opneemt.

bacteriën

### Figuur 1.3

Als je een stukje van de steel afsnijdt, krijg je een schone, verse wond die gemakkelijk water opneemt.



- Vragen 1.3**
- a Waarom moet je bloemen schuin afsnijden?
  - b Wat is de grote 'vijand' van snijbloemen?

### In water zetten

De volgende stap is de bloemen in emmers of vazen met water zetten. De vazen moeten goed schoon zijn. Een bloemist maakt de vazen schoon met een speciaal *reinigingsmiddel*.

reinigingsmiddel

Dit middel maakt niet alleen schoon, maar doodt ook de bacteriën. Het is *desinfecterend*.

desinfecterend

Voor het vullen van de vazen met water wordt soms een speciale kraan gebruikt. Bij deze kraan zit een *doseerpomp* dat automatisch een bacteriedodend middel en voedsel toevoegt aan het water.

doseerpomp

**Figuur 1.4**  
Een speciale kraan met  
doseerpomp



- Vragen 1.4**
- a Waar moet je op letten als je vazen gebruikt voor de bloemen?
  - b Waarom gebruik je een speciaal schoonmaakmiddel om de vazen schoon te maken?
  - c Geef twee voordelen van een speciale kraan voor het vullen van de vazen.
  - d Wat kan er gebeuren als je bloemen in een slecht schoongemaakte vaas zet?

#### **Snijbloemenvoedsel**

De meeste bloemen worden gesneden als ze nog niet helemaal rijp zijn. Voor het goed open komen van de knoppen heeft de bloem water en suikers nodig. Als de bloem aan de plant zit, zorgt het blad van de plant voor de suikers. Bij een afgesneden bloem met weinig blad is er soms onvoldoende suiker om de knoppen mooi open te laten komen. Veel bloemisten voegen daarom snijbloemenvoedsel toe aan het water. Snijbloemenvoedsel is een combinatie van suikers en een bacteriedodend middel. Ook als je de bloemen verkoopt, is het goed om een zakje met snijbloemenvoedsel mee te geven.



**Figuur 1.5**  
Snijbloemenvoedsel is er in verschillende merken en soorten.



- Vragen 1.5**
- a Wat heeft een bloem nodig om mooi open te komen?
  - b Waaruit bestaat snijbloemenvoedsel?
  - c Waarom geeft een bloemist bij een boeket een zakje snijbloemenvoedsel mee?

**Neerzetten in de winkel**

Als de bloemen in de vazen staan, kun je ze in de winkel zetten. Als er een groot temperatuurverschil is tussen de winkel en de werkkruimte, moet je de bloemen laten 'wennen' aan de hogere temperatuur. Dit noem je ook wel *acclimatiseren*. Zet de bloemen nooit boven de verwarming of in de zon. Tocht en windvlagen (vlak bij deur) zijn ook niet goed voor snijbloemen. Ze verdampen dan veel te veel vocht.

acclimatiseren

**Figuur 1.6**  
Laat de bloemen eerst  
een paar uur 'wennen'  
voordat je ze in de  
winkel zet!



- Vragen 1.6**
- a Wat is acclimatiseren?
  - b Waarom mogen snijbloemen niet te dicht bij de verwarming staan?
  - c Waarom zijn zon en tocht niet goed voor snijbloemen?

#### **Presenteren**

#### **presentatie**

Als je de bloemen neerzet, doe je dat op een bijzondere manier. Je maakt er een *presentatie* van, zodat de bloemen goed uitkomen. Je zet de kleuren bij elkaar. Korte bloemen zet je vooraan en langere achteraan. Aparte bloemen kun je goed laten zien door ze iets hoger te zetten.

Met stellingen kun je meer bloemen op dezelfde oppervlakte neerzetten. Als vazen leeg of half leeg zijn, vul je die gaten op. Zo ziet de presentatie er altijd netjes uit.

**Figuur 1.7**  
Bloemen presenteer je,  
zodat ze goed  
uitkomen.



- Vragen 1.7**
- a Waar let je op bij het maken van een presentatie?
  - b Waarom is een bloemenpresentatie nooit 'af'?

## 1.2 Een boeket maken

Veel bloemen verkoop je in een *boeket*. Een boeket maken is dan ook een van de meest verrichte werkzaamheden in de bloemenwinkel.

### Bloemen bij elkaar zoeken

Het uitzoeken van de bloemen voor de boeketten gebeurt eigenlijk al bij de inkoop van de bloemen. Je let op de kleur, de vorm en het karakter van de bloemen. Soms gebruik je ook heel bewust geurende bloemen. De lengte van de stelen is ook belangrijk. De kortste steel bepaalt vaak de hoogte van het boeket.

**Figuur 1.8**  
Soms gebruik je bewust geurende bloemen.



- Vragen 1.8**
- a Waar let je op als je bloemen uitzoekt voor een boeket?
  - b Welke bloemen vind jij lekker ruiken?

### Boeket maken

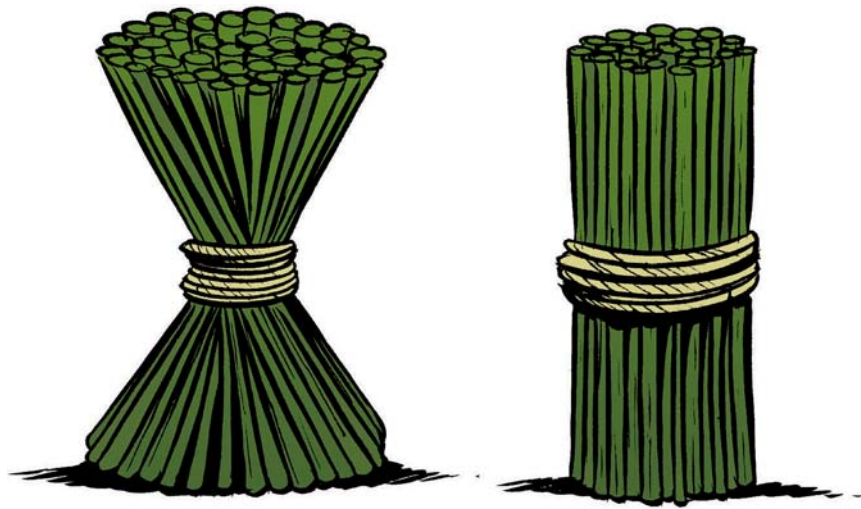
Als je de bloemen uitgezocht hebt, maak je er een boeket van. Meestal gebruik je de *korenschooftechniek*. Bij deze techniek draai je de stelen in elkaar. Het voordeel daarvan is dat het boeket mooi in de vaas blijft staan.

*korenschooftechniek*

*parallele bindtechniek*

Je kunt ook de *parallele bindtechniek* gebruiken. Hierbij liggen de stelen van de bloemen naast elkaar.

**Figuur 1.9**  
Een voorbeeld van de  
korenschooftechniek  
(links) en de  
paralleltechniek  
(rechts).



- Vragen 1.9**
- a Met welke twee technieken kun je een boeket maken?
  - b Welke techniek wordt het meest gebruikt?
  - c Wat is het voordeel van de korenschooftechniek?
  - d Hoe kun je de paralleltechniek herkennen?

#### **Boeket binden**

**binden** De meest gebruikte materialen om je boeket te *binden* zijn touw en elastiek.

**touw** Het binden met *touw* kost meer tijd en is daardoor duurder. Touw heeft wel een mooie, ambachtelijke uitstraling. Je moet strak genoeg binden, maar de stelen niet beschadigen.

Verder is het belangrijk dat je het touw meerdere keren naast elkaar om de stelen draait. Zo krijg je een mooi stevig gebonden boeket.

**elastiek** *Elastiek* rekt mee en zal daardoor het boeket langer stevig houden. Je mag het elastiek niet te strak om het boeket doen. Het klemt dan de zachte stelen af, waardoor ze eerder knikken of slap worden.



**Figuur 1.10**  
Verschillende soorten  
touw



**raffia** Als je een boeket een natuurlijke uitstraling wilt geven, kun je het ook binden met *raffia* of met taaie ranken. Raffia is de bastvezel van de raffiapalm. Als je het vochtig maakt, is het taai en sterk en kun je er goed een boeket mee binden.

**Figuur 1.11**  
Ook met raffia kun je  
een boeket binden.



- Vragen 1.10**
- Geef drie materialen waarmee je een boeket kunt binden.
  - Wat is de goedkoopste methode om een boeket te binden?
  - Wat is een 'ambachtelijke' uitstraling?

- d Waar moet je op letten bij het binden met elastiek?
- e Wat is belangrijk bij het binden met touw?
- f Wat is Raffia?

### Boeketten in serie

binderij  
in serie

Meestal staat er een aantal boeketten klaar in de winkel. Een haastige klant kan dan snel een keuze maken. Deze boeketten worden in voorraad gemaakt. Dit doe je in de *binderij*. Je maakt dan meerdere boeketten die er hetzelfde uitzien. Dit maken van boeketten *in serie* gaat sneller dan wanneer je één boeket moet maken. Een deel zet je in de winkel en een deel bewaar je in de koelcel. Je kunt de presentatie in de winkel snel aanvullen met boeketten uit de voorraad.

In veel zaken staan er ook bloemen 'los' gepresenteerd. De klant kan zelf uitzoeken welke bloemen er in het boeket komen. De bloemist maakt er vervolgens een boeket van.

**Figuur 1.12**  
Boeketten in serie  
maken



- Vragen 1.11**
- a Geef twee redenen voor het maken van boeketten in voorraad.
  - b Wat is het 'in serie' maken van boeketten?
  - c Waarom is een boeket dat van losse bloemen gemaakt is duurder dan een vergelijkbaar serieboeket?

## 1.3 Verpakken of inpakken

Als het koud of winderig is, moet je extra aandacht aan de verpakking schenken.

Veel boeketten worden gekocht om weg te geven. Een feestelijke verpakking en een kaartje erbij is dan heel normaal.

### **Verpakkingsmaterialen**

Voor het verpakken van bloemen en planten zijn veel verschillende materialen te koop.

De basis van deze materialen is meestal papier of folie.

Papier heeft als voordelen, dat:

- het te koop is in veel verschillende vormen en kleuren;
- het eenvoudig en op veel verschillende manieren te gebruiken is.

De nadelen van papier zijn, dat:

- het soms snel scheurt;
- het soms slap wordt als het nat wordt;
- het niet doorzichtig is.

Folie heeft als voordelen, dat:

- het doorzichtig is: je ziet wat er in zit;
- het waterafstotend is.

De nadelen van folie zijn, dat:

- er waterdamp (condens) op kan neerslaan;
- het verrassingselement minder is: je ziet wat er in zit.

Naast papier en folie zie je tegenwoordig ook materialen van textiel, aluminiumfolie en allerlei gecombineerde materialen.

Bijna al het verpakkingsmateriaal wordt weggegooid in de afvalbak. Het is dan ook belangrijk dat je bij de inkoop let op de mogelijkheden voor verwerking of hergebruik.

**Figuur 1.13**  
Verschillende  
verpakkingsmaterialen



- Vragen 1.12**
- a Geef twee redenen waarom je boeketten verpakt.
  - b Wat zijn de twee meest gebruikte materialen voor verpakkingen?
  - c Geef twee voordelen van folie.
  - d Waarom moet je bij de inkoop van verpakkingsmateriaal letten op het 'milieu'?
  - e Geef twee voorbeelden van 'moderne' verpakkingsmaterialen.

**De finishing touch**

Als het boeket bedoeld is om weg te geven, wil de klant vaak een kaartje aan het boeket.

Bij de kaartjesstandaard is meestal schrijfruimte. De klant kan daar zelf het kaartje schrijven.

Bij het verpakken is het versieren van de verpakking met lintjes en (naam)stickers de *finishing touch*. Een mooi gemaakt boeket krijgt een *luxe uitstraling* door een mooie verpakking.

*luxe uitstraling*



**Figuur 1.14**  
Er zijn duizenden  
kaartjes in verschillende  
soorten, voor  
verschillende  
gelegenheden.



- Vragen 1.13**
- a Geef drie gelegenheden waarbij je een boeket kunt geven.
  - b Wat is de 'finishing touch'?
  - c Waar staat in veel bloemenzaken de kaartjesstandaard?

## 1.4 Bloemstukjes maken

Naast boeketten maakt de bloemist ook veel bloemstukjes. Bloemstukjes kun je op veel manieren maken. Biedermeiers en millefleurs zijn de meest gemaakte klassieke bloemstukjes.

### **Biedermeier**

Ronde bloemstukjes worden vaak biedermeiers genoemd. Biedermeiers kunnen heel verschillend zijn, maar ze zijn allemaal *symmetrisch* van vorm. Verder zijn de stelen naar één punt gestoken. Dit noem je het *centraalpunt*. Dit punt ligt meestal onderin het schaalpje. De biedermeier herken je aan zijn ronde, strakke vorm.

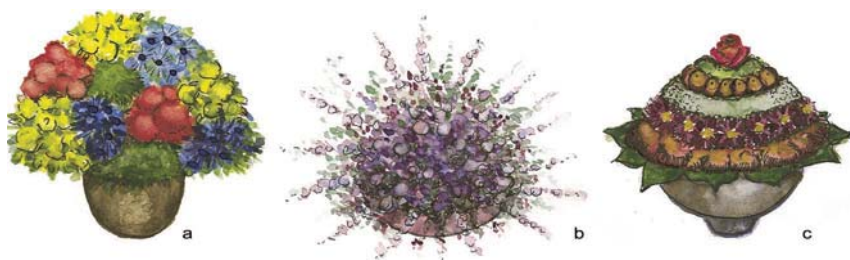
*symmetrisch*  
*centraalpunt*

**Figuur 1.15**  
Iets wat symmetrisch is,  
heeft twee gelijke  
helften.



- Vragen 1.14**
- Omschrijf wat een biedermeier is.
  - Geef twee kenmerken van een biedermeier.
  - Wat bedoel je met een symmetrische schikking?

**Figuur 1.16**  
Verschillende ronde  
stukjes



### **Klassieke schikking**

Een biedermeier is een *klassieke schikking*. Klassiek is een stijl die je nog steeds veel tegenkomt. Vaak is de klassieke schikking symmetrisch. Hij is gestoken met een centraalpunt. De vorm kan rond, druppelvormig, ruitvormig of ovaal zijn.

De materialen die je voor een biedermeier gebruikt, zijn meestal rond van vorm. Ook platte en schermbloemige materialen kun je goed gebruiken.

- Vragen 1.15**
- Leg uit waarom klassiek niet hetzelfde is als ouderwets.
  - Welke vorm kan een klassieke schikking hebben?
  - Wat is een centraalpunt-schikking?
  - Waarom gebruik je vaak ronde bloemen bij een biedermeier?

millefleurs

### Millefleurs

Een bloemstukje dat van veel kleine bloemetjes gemaakt is, noem je een *millefleurs*. Millefleurs is een Franse term. 'Mille' betekent duizend en 'fleurs' betekent bloemen.

Ook bij een millefleurs heb je één centraal steekpunt. Meestal wordt een millefleurs wat losser gestoken dan een biedermeier. Millefleurs kunnen rond zijn, maar een driehoek- of piramidevorm is ook mogelijk. Een millefleurs is net als de biedermeier een klassieke schikking.

Voor een millefleurs gebruik je kleine bloemetjes en fijne, vertakte en sprieterige materialen. Als je te veel verschillende materialen gebruikt, wordt het snel rommelig. Maar gebruik je te weinig materialen, dan wordt het al gauw saai.

**Figuur 1.17**  
Een millefleurs



- Vragen 1.16**
- a Wat betekent het woordje millefleurs?
  - b Schets het verschil tussen een millefleurs en een biedermeier.
  - c In welke vormen kun je een millefleurs steken?
  - d Leg uit waarom een millefleurs een klassieke schikking is.

- e Geef vijf voorbeelden van bloemen die geschikt zijn om in een millefleurs te verwerken.

### Steekschuim

*Steekschuim* is van kunststof. Het kan veel water opnemen en je kunt er goed bloemen insteken. Ruim vijftig jaar geleden werd steekschuim uitgevonden. Daarvoor werd bloemwerk gestoken in mosballen.

Steekschuim moet je voor gebruik natmaken. Je moet het uit zichzelf vol laten zuigen en dus nooit onder water drukken. Het is verkrijgbaar in rondjes, blokken, corsoblokken en speciale vormen (kransen, hartjes et cetera) en in verschillende kleuren.

Voor het verwerken van droogmaterialen is er een speciaal steekschuim verkrijgbaar: droogsteekschuim (Oasis sec). Dit is harder dan gewoon steekschuim en is grijs van kleur.

### Vragen 1.17

- Wat is steekschuim?
- Waar moet je op letten bij het nat maken van steekschuim?
- Met welk steekschuim kun je droogbloemen verwerken?

### Steekschuim vastzetten

Het steekschuim moet goed stevig in de bak, schaal of vaas zitten. Als je het niet vast kunt klemmen, zet je het vast met behulp van een *prikker*. De prikker kun je vastmaken met speciale kleefstof. Deze kleefstof noem je *cling*. Cling moet je altijd eerst goed warm en zacht kneden. De ondergrond moet droog en vetvrij zijn. Resten cling verwijder je met een oplosmiddel. Bijvoorbeeld wasbenzine of terpentijn.

prikker  
cling

**Figuur 1.18**  
Steekschuim, een prikker en kleefstof (cling)





- Vragen 1.18**
- a Op welke twee manieren kun je steekschuim vastzetten in een schaal of bak?
  - b Wat is cling?
  - c Hoe moet je een prikker met cling vastplakken?
  - d Waarmee kun je resten kleefstof verwijderen?

## 1.5 Veilig werken met gereedschap

Als bloemist moet je heel wat buk- en tilwerk verrichten. Het is belangrijk dat je dat op een juiste manier doet. Gereedschap op een goede manier gebruiken, voorkomt veel ongelukken.

### Arbowet

arbeidsomstandigheden

Veel eisen en regels over de *arbeidsomstandigheden* staan in de Arbowet. In deze wet zijn afspraken gemaakt over de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van mensen op het werk. Verder regelt deze wet wie er verantwoordelijk is voor het nakomen van deze afspraken.

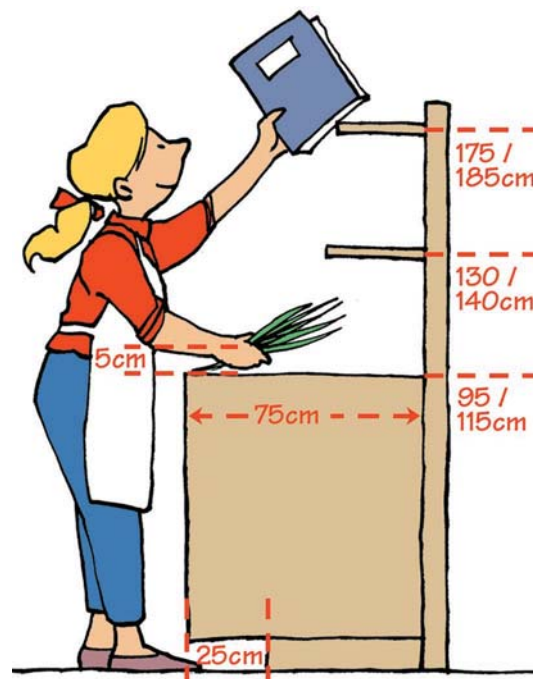
### Veiligheid en gezondheid

werkhoogte

Heel veel werk doe je staande. De hoogte van de werktafel moet aangepast zijn aan jouw lengte. De goede *werkhoogte* is als de bovenkant van de werktafel ongeveer tien centimeter onder je navel komt.

**Figuur 1.19**

Een goede werkhoogte voorkomt rug- en schouderklachten.



Als bloemist buk je en til je vaak. Dat moet je altijd op de goede manier doen: zak door je knieën, houd je rug recht en til met je armen dicht bij je lichaam. Zo spaar je je rug.

Je werkt met scherpe messen en scharen. Wees dus voorzichtig. Houd je werkruimte netjes. Veel snijwonden komen door het grijpen in een mes dat nog tussen het groen ligt.

**Figuur 1.20**  
Goed opruimen  
voorkomt ongelukken.



- Vragen 1.19**
- a Wat is een goede manier om te bukken?
  - b Wat is een goede manier om een emmer met bloemen op te tillen?
  - c Hoe bepaal je of de werktafel de goede hoogte voor jou heeft?
  - d Waardoor worden veel onnodige snijwonden veroorzaakt?
  - e Wat regelt de Arbowet?

#### **Gereedschappen en hulpmaterialen**

Goed gereedschap is het halve werk. Mes, schaar en draadtang zijn de drie belangrijkste *gereedschappen* voor de bloemist. Steekschuim en bloemendraad zijn de meest gebruikte *hulpmaterialen*. Daarnaast gebruikt de bloemist lint, verpakkingsmateriaal en andere *accessoires*.

accessoires

**Figuur 1.21**  
Gereedschappen,  
hulpmaterialen en  
accessoires



- Vragen 1.20**
- Wat betekent het gezegde 'Goed gereedschap is het halve werk'?
  - Noem de drie belangrijkste gereedschappen voor de bloemist.
  - Noem vijf hulpmaterialen die je in de bloemsierkunst gebruikt.
  - Wat is het verschil tussen gereedschap en hulpmateriaal?
  - Geef drie voorbeelden van accessoires.

#### Het mes

Een *mes* waar je bloemen mee snijdt, moet scherp zijn en lekker in de hand liggen. Een fel gekleurd handvat is erg handig. Het valt dan beter op tussen het groen als je het neerlegt.

Een veelgebruikt mes in de bloemenbranche is het aardappelschilmes. Dit mes is eigenlijk niet geschikt. Het is snel bot en bij het snijden van houtige stelen breekt het nog wel eens. Een goed geslepen stekmes voldoet beter. Het is stevig en inklapbaar. Een stekmes is wel duurder dan een aardappelschilmes.

Het snijden met een mes kan verwondingen veroorzaken. Veilig werken is daarom belangrijk. Pas een goede snijtechniek toe en gebruik altijd een scherp mes. Zelfs ervaren bloemisten snijden zichzelf wel eens. Dat gebeurt dan meestal door onoplettendheid. De wondjes of wonden moet je altijd goed verzorgen: desinfecteren met jodium en een pleister erop doen.

**Figuur 1.22**  
Een  
aardappelschilmesje  
(links) en een stekmes  
(rechts)



- Vragen 1.21**
- a Aan welke eisen moet een mes van een bloemist voldoen?
  - b Welk mes is geschikt voor een bloemist?
  - c Geef twee nadelen van aardappelschilmesjes.
  - d Wat doe je als je een klein snijwondje hebt?

#### **De snoeischaar**

Voor het knippen van takken en stokjes gebruik je een *snoeischaar*. De snoeischaar moet scherp zijn en lekker in de hand liggen. Voor linkshandigen zijn speciale messen en snoeischaaren verkrijgbaar. Als een linkshandige met een rechtse schaar moet knippen gaat de schaar eerder 'kauwen'.

Je mag de snoeischaar nooit gebruiken voor het knippen van ijzerdraad. Je beschadigt dan het snijvlak van de schaar.

**Figuur 1.23**  
De snoeischaar



- Vragen 1.22**
- a Waarvoor gebruik je de snoeischaar?
  - b Waarom moet een linkshandige een speciale snoeischaar gebruiken?
  - c Waar mag je de snoeischaar nooit voor gebruiken?

**De draadtang**

De *draadtang* gebruik je voor het knippen van bloemendraad, koperdraad of ander metaaldraad. Deze tang wordt ook wel draadschaar genoemd.

Met de draadtang mag je geen houtige takken knippen. Doe je dat wel, dan gaat de bek van de tang uit elkaar staan (wijken). Ook bij deze tang is een felgekleurd handvat praktisch. Je ziet hem dan goed liggen en je hoeft minder te zoeken op tafel.



**Figuur 1.24**  
De draadtang



- Vragen 1.23**
- a Waarvoor gebruik je de draadtang?
  - b Waarom mag je geen takken knippen met de draadtang?
  - c Waarom is het verstandig om gereedschap met felgekleurde handvatten te hebben?

#### **De rozenschrapper**

Voor het verwijderen van bladeren en stekels van rozen gebruik je soms een *rozenschrapper*.

De rozenschrapper werkt als volgt. Je legt een steel tussen het ijzeren gedeelte van de schraper en trekt vervolgens de steel door de dichtgedrukte schraper. Zo schraap je de stekels en het blad van de steel. Voor grote partijen gebruik je een ontbladermachine. Dit gaat sneller, maar beschadigt de stelen meer.

**Figuur 1.25**  
De rozenschrapper



- Vragen 1.24**
- a Waarvoor gebruik je een rozenschrapper?
  - b Waarom gebruik je voor grote partijen een ontbladermachine?

#### **Het lijmpistool**

Een *lijmpistool* gebruik je bij het lijmen van droge materialen. Verse bloemen en bladeren lijmen je met speciale koudlijm.

Het lijmpistool verwarmt lijm tot ongeveer 130 graden. De lijm wordt dan vloeibaar. Groene of verse materialen kun je er niet mee lijmen. Op groen materiaal geeft de hete lijm bruinzwarte vlekken. Je moet altijd erg voorzichtig werken met een lijmpistool. Een druppel hete lijm op je vinger geeft een brandblaar.

**Figuur 1.26**  
Het lijmpistool



- Vragen 1.25**
- a Waarvoor gebruik je een lijmpistool?
  - b Waarom kun je geen verse bloemen en bladeren lijmen met een lijmpistool?
  - c Waar moet je op letten als je een lijmpistool gebruikt?

#### **Hulpmaterialen**

Bij het maken van bloemwerk gebruik je veel verschillende *hulpmaterialen*. Deze materialen gebruik je bij het vastzetten en verstevigen van bloemen en bladeren. Je werkt ze meestal weg, zodat ze niet te zien zijn. De meest gebruikte hulpmaterialen zijn:

- 1 Steekschuim + ondergronden
- 2 Prikkers
- 3 Kleefstof (cling)
- 4 Krammen
- 5 Bloemendraad
- 6 Wickeldraad
- 7 Watervast tape
- 8 Caoutchouc en floral tape
- 9 Corsagespelden
- 10 Etalagespelden
- 11 Gaas
- 12 Sfagnum
- 13 Koude lijm
- 14 Touw
- 15 Stokjes





Veel bloemwerk wordt gemaakt met steekschuim. Het steekschuim moet je uit zichzelf vol laten zuigen. Met prikkers en cling kun je steekschuim vastzetten in een schaal of wijde bak.

In de Arbowet zijn regels en afspraken gemaakt over de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van mensen op het werk. Veilig werken is van levensbelang.

Goed gereedschap is het halve werk. Mes, snoeischaar en draadtang zijn de drie meest gebruikte gereedschappen in de bloemenbranche. Voor het verwijderen van stekels en bladeren kun je een rozenschrapper of ontbladermachine gebruiken. Met een lijmpistool kun je droge materialen lijmen. Je moet voorzichtig zijn: lijm uit een lijmpistool is heet.

Het verschil tussen hulpmaterialen en gereedschappen is dat je hulpmaterialen zoals steekschuim, draad en krammen in het bloemwerk verbruikt. Gereedschap gebruik je bij het maken van het bloemwerk.

# 2

## Kamerplanten



## Kamerplanten zijn belangrijk voor de sfeer en het klimaat in huis en op het werk.

Figuur 2.1



### 2.1 Bloeiende planten en bladplanten

Kamerplanten verdeel je in groepen. Je kijkt daarbij naar de sierwaarde van de plant. Zo onderscheid je bloeiende planten en bladplanten. Ook als je verzorgingstips over de plant geeft, kijk je naar het uiterlijk van de plant.

#### Bloeiende planten

Bloeiende planten verkoop je als ze bloemen hebben. Planten in bloei verdampen veel water. Je moet ze dan ook regelmatig water geven. Als je de plant op een lichte plaats, kun je langer van de bloem genieten. Uitgebloeide bloemen moet je uit de plant halen. De jonge knoppen groeien daardoor eerder uit.

**Figuur 2.2**  
Bloeiende planten  
verkoop je als ze  
bloemen hebben.



- Vragen 2.1**
- a Welke drie tips geef je aan een koper van een bloeiende kamerplant?
  - b Waarom heeft een bloeiende kamerplant veel water nodig?
  - c Geef twee redenen voor het verwijderen van uitgebloeide bloemen.

### **Bladplanten**

Bladplanten zijn planten met mooie bladeren of stengels. Ze hebben geen bloemen.

Planten hebben licht nodig om te leven en te groeien. Planten met groene bladeren hebben het minste licht nodig. Planten met bonte bladeren hebben veel licht nodig.

Als de planten dunne bladeren hebben, zijn ze kwetsbaar. Je moet dan regelmatig controleren of de potgrond nog vochtig is. Planten met behaard blad of een waslaag (vettig) verdampen het water minder snel. Je kunt ze makkelijk op een plaats zetten met drogere lucht.

**Figuur 2.3**  
*Bladplanten hebben  
mooie bladeren of  
stengels.*



- Vragen 2.2**
- a Wat zijn bladplanten?
  - b Welke planten kun je goed op een wat donkere plek zetten?
  - c Waarom moet je planten met dunne bladeren 's zomers elke dag water geven?
  - d Waarom zie je in kantoren vaak planten met vettige bladeren?

**Succulenten en cacteeën**

De succulenten en cacteeën vormen een speciale groep bladplanten. Je kunt ze herkennen aan de dikke en vlezig bladeren of stengels. Daarmee kunnen ze veel water vasthouden. Je hoeft succulenten en cacteeën minder vaak water te geven. Ze kunnen ook in de zon staan. Ze hebben vaak een groeiperiode en een rustperiode. In de rustperiode gebruiken ze heel weinig water.



**Figuur 2.4**  
Succulenten hebben  
dikke en vlezig  
bladeren.



- Vragen 2.3**
- a Wat is een succulent?
  - b Waarom hoef je succulenten niet zo vaak water te geven?
  - c Wanneer gebruikt een cactus bijna geen water?

## 2.2 Verpotten

Vaak worden planten verkocht in een andere pot dan waarin ze gekweekt zijn. Soms is de plant te groot geworden voor de pot. Je moet de plant dan verpotten.

**Figuur 2.5**  
De pot moet wel bij de  
plant passen.



### Potgrond

Er zijn verschillende typen potgrond. Elke plantensoort groeit het beste in een grond die bij de plant past. Een cactus vraagt een zanderige grond. Een varen wil een luchtige en vochtige grond. Een potgrond moet minimaal aan de volgende eisen voldoen.

- De grond moet ziektevrij zijn.
- Er mag geen onkruid in zitten.
- De zuurgraad moet goed zijn.
- Er moet de juiste voeding in zitten.
- De hoeveelheid vocht en lucht moet goed zijn.

**Figuur 2.6**

Een cactus komt uit de woestijn. Hij groeit dan ook goed in een mengsel met zand.



### Vragen 2.4

- Geef twee redenen om planten te verpotten.
- Waarom gebruik je voor een varen vaak een heel luchtige veengrond?
- Welke eisen stel je aan potgrond?

### R.H.P.

Op veel zakken potgrond staat het R.H.P.- logo. De letters R.H.P. betekenen 'Regeling HandelsPotgronden'. Deze grond voldoet aan de minimeisen voor potgrond. De fabriek waar de grond wordt gemaakt en verpakt, wordt gecontroleerd door het Proefstation voor de sierteelt.

**Figuur 2.7**

Op goede potgrond staat vaak het R.H.P.-logo.



- Vragen 2.5**
- a Waarom kopen veel bloemisten R.H.P.-potgrond?
  - b Wat betekenen de letters R.H.P.?
  - c Wie controleert de fabrikanten die R.H.P.-potgrond maken?

### **In elkaar gedraaide wortels**

Een potplant heeft weinig ruimte voor zijn wortels. De wortels van de plant groeien onder in de pot in rondjes. Ze draaien soms aan de onderkant van de wortelkluit soms helemaal in elkaar. Je kunt dan het beste de wortelkluit losmaken. Dat is beter voor de plant. Lange wortels maak je wat korter. De plant maakt dan sneller nieuwe wortels.

**Figuur 2.8**  
*In elkaar gedraaide wortels kun je beter loshalen.*



- Vragen 2.6**
- a Hoe komt het dat de wortels van een plant in een pot in elkaar draaien?
  - b Waarom is het goed voor de plant om de wortelkluit uit elkaar te halen?

### **In de pot zetten**

Als je een plant in een nieuwe pot zet, moet je letten op de volgende punten.

- Staat de plant recht?
- Staat de plant in het midden van de pot?
- Staat de plant stevig in de pot?
- Staat de plant 1-2 cm dieper dan dat hij in de oude pot stond?
- Kun je de plant water geven zonder dat het water uit de pot loopt?
- Past de plant bij de pot of de pot bij de plant?

**Figuur 2.9**  
Maak altijd een  
gietrandje. Dan kun je  
de plant water geven  
zonder dat het water uit  
de pot loopt.



- Vragen 2.7**
- a Noem drie eisen die je stelt aan een verpotte plant.
  - b Waarom moet je een plant altijd iets dieper in de nieuwe pot zetten dan in de oude pot?
  - c Hoe zorg je ervoor dat je een plant goed water kunt geven?

## 2.3 Een plantenbakje maken

Je kunt een losse plant verkopen, maar ook een plantenbakje met verschillende planten.

### **Bij elkaar passen**

Planten die je samen in een plantenbak zet, moeten bij elkaar passen. De planten moeten dezelfde eisen stellen aan de grondsoort, de hoeveelheid licht, de voeding, de waterbehoefte en de temperatuur. Ze moeten ook ongeveer dezelfde groeisnelheid hebben. Verder kijk je naar de groeiwijze van de planten. Dat wil zeggen dat de planten qua vorm bij elkaar moeten passen.

Geef de planten de ruimte. De planten komen dan beter uit. De klant heeft ook langer plezier van het plantenbakje.

**Figuur 2.10**  
Planten in een  
plantenbakje moeten  
bij elkaar passen. Je  
moet ze ook de ruimte  
geven.



- Vragen 2.8**
- a Noem drie dingen waar je op let als je planten voor een plantenbakje uitzoekt.
  - b Waarom mag je planten in een plantenbakje niet te strak tegen elkaar zetten?
  - c Welke planten vind jij mooi bij elkaar staan?

#### **Drainage**

De meeste plantenwortels hebben zuurstof nodig. Als ze onder water staan, krijgen ze te weinig zuurstof. Onderin de bak van een plantenbakje doe je daarom vaak wat kleikorrels, grint of potscherven. Je kunt de plant dan gerust wat meer water geven, zonder dat je hem verzuipt. De potgrond is na het water geven ook snel weer luchtig. Dat snel afvoeren van water noem je drainage.

Je kunt ook perlite aan de potgrond toevoegen. Dat zijn witte korreltjes schuimsteen. De korrels nemen het water snel op en geven het later weer af. Dat zorgt ervoor dat de grond luchtig blijft.



**Figuur 2.11**  
Perlite en kleikorrels  
gebruik je om potgrond  
te draineren.



- Vragen 2.9**
- a Wat is drainage?
  - b Noem twee manieren om potgrond te draineren.
  - c Waarom is het draineren van potgrond belangrijk?
  - d Wat is perlite?

## 2.4 Planten op het werk

watergeefstelsel  
hydrocultuur

Planten zorgen voor een beter werkklimaat. Het verzorgen van planten kost tijd. Op de werkplek staan veel planten in bakken met een *watergeefstelsel* of in *hydrocultuur*. Je hoeft deze planten minder vaak water te geven dan een plant in een pot.

**Figuur 2.12**  
Planten op het werk  
verbeteren de  
werksfeer.



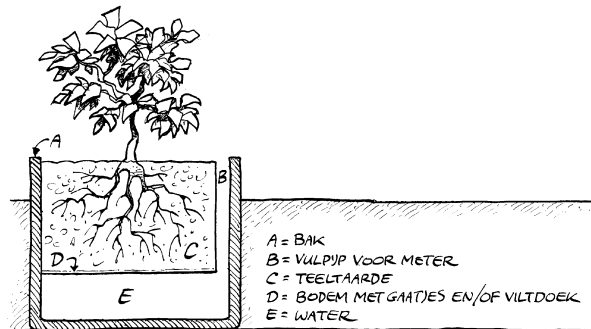
### **Watergeefstelsel**

Een watergeefstelsel bestaat uit een bak met planten in grove potgrond met onderin een waterreservoir. Tussen de grond en het reservoir zit een viltdoek. Er zijn kant-en-klare bakken leverbaar. Je kunt ook zelf een bak met watergeefstelsel maken van een grote pot of bak. Je maakt dan een reservoir met een laag kleikorrels. En op de juiste diepte zet je een waterstandmeter.

Hoe vaak je planten in een watergeefstelselbak water moet geven, is afhankelijk van het seizoen en de droogte van de lucht. Als regel kun je stellen:

- in de zomer een keer per week controleren;
- in de winter een keer per twee weken controleren.

**Figuur 2.13**  
Dwarsdoorsnede van een bak met een watergeefstelsel

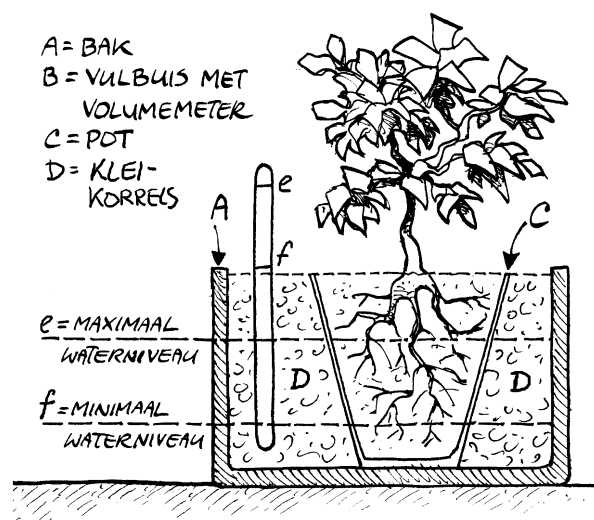


- Vragen 2.10**
- a Noem een voordeel van een watergeefstelselbak.
  - b Waarom zit er tussen het reservoir en de grond een viltdoek?
  - c Hoe vaak moet je een watergeefstelselbak water geven?

### Hydrocultuur

Bij een watergeefstelsel staan de planten in potgrond. Bij hydrocultuur is de hele bak gevuld met kleikorrels en water. Niet alle planten kunnen in hydrocultuur leven. Je moet speciale hydroplanten gebruiken (hydro = water). Deze planten hebben waterwortels. De wortels van de planten in hydrobakken staan voor het grootste deel in het water. Ze zijn heel gevoelig voor uitdrogen. Je moet het waterpeil in de hydrobak daarom altijd goed in de gaten houden.

**Figuur 2.14**  
Dwarsdoorsnede van een hydrocultuursysteem



- Vragen 2.11**
- a Wat is het verschil tussen hydrocultuur en watergeefstelsel?
  - b Wat zijn waterwortels?
  - c Waarom laat je hydrobakken op een vast tijdstip in de week controleren?

**Voeding**

Je moet planten regelmatig voeding geven. Ze blijven dan groen en blijven groeien.

Je gebruikt voor kamerplanten meestal kunstmeststoffen. Er zijn twee manieren om die stoffen toe te dienen:

- Je mengt de stoffen door het water. De plant krijgt bij elke gietbeurt voeding. Alle planten krijgen dezelfde voeding. Je kunt de voeding aanpassen aan het seizoen.
- Je gebruikt speciale voedingstabletten. Dat is kunstmest met een laagje kunsthars. Deze pillen geven een aantal maanden lang voeding af aan het water. Je kunt verschillende tabletten gebruiken.

**Figuur 2.15**

Vloeibare meststoffen en voedingstabletten



- Vragen 2.12**
- a Waarom moet je planten regelmatig voeding geven?
  - b Wat is het voordeel van voedingstabletten?
  - c Wat is het voordeel van voeding geven met elke gietbeurt?

## 2.5 Planten verkopen

Als je een plant verkoopt, geef je daar advies bij over de verzorging. Verder verpak je de plant en reken je af.

### Verzorgingsadvies

etiket

Elke plant moet anders verzorgd worden. De meeste planten hebben een verzorgingsetiket. Op dit *etiket* staan symbolen. Ze geven informatie over de hoeveelheid water, voeding, zonlicht en warmte die de plant nodig heeft. Ook de speciale verzorgingseisen staan er op. Als je een plantenbakje hebt samengesteld, moet je zelf advies geven over de verzorging van de planten.

**Figuur 2.16**  
Verschillende verzorgingsetiketten



- Vragen 2.13**
- Waarom is het verzorgingsetiket belangrijk?
  - Teken de symbolen voor:
    - weinig water;
    - zonnige plaats;
    - warme huiskamer.
  - Geef een voorbeeld van een speciale verzorgingseis.

### Verpakken

Als je planten gaat verpakken zijn een paar dingen belangrijk. Allereerst luister je goed naar de wensen van de klant. Planten zijn vaak zwaar. Je moet er bij het inpakken daarom goed op letten dat de verpakking stevig genoeg is. Als papier nat wordt, scheurt het snel. Gebruik daarom speciaal, stevig papier of folie.



Als het buiten koud is, moet je de verpakking goed dicht maken. Veel planten kunnen niet goed tegen vrieskou.

**Figuur 2.17**  
Een goed ingepakte plant is beter beschermd tegen beschadigingen en kou.



- Vragen 2.14**
- a Waarom moet je bij het verpakken van planten letten op de stevigheid van de verpakking?
  - b Hoe kom je te weten wat de wens van de klant is?
  - c Waarom moet je juist in de winter de plant goed verpakken?

#### **Afrekenen**

De klant heeft een plant uitgekozen. Jij hebt verzorgingsadvies gegeven en de plant keurig ingepakt. Maar dan ben je nog niet klaar. Je moet nog afrekenen.

**kassa** Afrekenen doe je heel zorgvuldig. Fouten bij het afrekenen zijn vervelend. Ze kosten je geld of klanten. Een *kassa* is een onmisbaar instrument bij het afrekenen met contant geld.

**op rekening** In een winkel kun je vaak op verschillende manieren betalen. Bijvoorbeeld met contant geld, een chipknip, een pinpas of een creditcard. Soms kun je *op rekening* kopen. De betaling volgt dan later.

**Figuur 2.18**  
Help! Afrekenen!



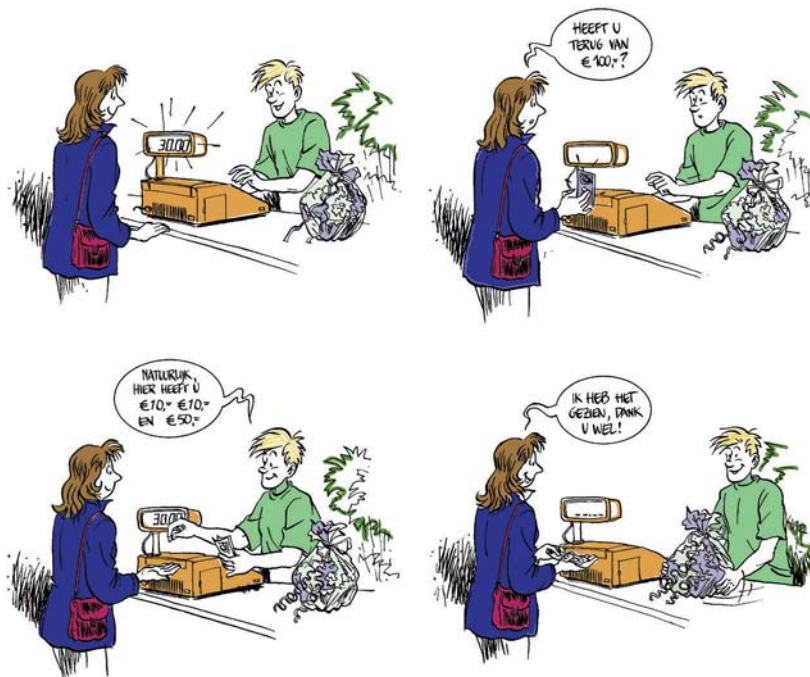
Afrekenen is ook de afronding van de verkoop. Dat moet je dan ook altijd netjes doen. Je mag de klant niet het gevoel geven dat hij of zij snel weg moet zijn. Je kunt vaak aan de lichaamstaal zien of de klant tevreden is.

- Vragen 2.15**
- a Noem vier manieren van betalen.
  - b Wat is 'kopen op rekening'?
  - c Waaraan merk je of de klant tevreden is?
  - d Waarom zijn fouten bij het afrekenen vervelend?

**Kassawerk**

De kassa staat meestal op een centrale plaats, dichtbij de uitgang van de winkel. Veel klanten betalen niet gepast. Je moet dan wisselgeld terug geven. In de kassalade zit elke muntsoort in een apart vakje. Je mag de kassalade nooit onnodig open laten staan.

**Figuur 2.19**  
Zo kun je wisselgeld teruggeven.



- Vragen 2.16**
- Waarom staat de kassa op een centrale plaats, vaak dichtbij de uitgang?
  - Wat is 'doortellen'?
  - Waarom mag je de kassalade nooit onnodig open laten staan?

## 2.6 Afsluiting

Kamerplanten zijn belangrijk voor de sfeer en het klimaat in huis en op het werk.

Je verdeelt kamerplanten in groepen: de bloeiende planten en de bladplanten. Bijzondere bladplanten zijn succulenten en cacteeën.

De meeste kamerplanten staan in potgrond. Een potgrond moet minimaal aan de volgende eisen voldoen.

- De grond moet ziektevrij zijn.
- Er mag geen onkruid in de grond zitten.
- De zuurgraad moet goed zijn.
- De grond moet de juiste voeding bevatten.
- De hoeveelheid vocht en lucht moet goed zijn.

Het R.H.P.-logo op een potgrondzak laat zien dat de potgrond gekeurd is. De grond voldoet dan aan de minimumeisen eisen voor potgrond.

Planten op het werk staan vaak in bakken met een watergeefstelsel of in hydrocultuur.

Planten die je samen in een plantenbakje zet, moeten qua vorm bij elkaar passen. Ze moeten ook dezelfde groeiomstandigheden vereisen en dezelfde groeisnelheid hebben.

Bij de verkoop geef je advies over de voeding, de standplaats en de waterbehoefte van de plant. Vaak is er een verzorgingsetiket waar alle informatie al op staat.

Je verkoopt planten vaak met een mooie pot erbij. Je moet ze dan verpotten.

Kamerplanten pak je stevig in en vooral in de winter zorg je ervoor dat de verpakking gesloten is.

Afrekenen kan op verschillende manieren. De klant kan vaak met contant geld, een chipknip, een pinpas en een creditcard betalen.

# 3

## Bloemwerk van de vakman





**Als je in een bloemenwinkel werkt, maak je ook bloemwerk. Bloemwerk in een vaas of een schaal, bloemwerk voor bijzondere dagen of bloemwerk met een thema.**

**Figuur 3.1**



### **3.1 De vaasschikking**

Een vaasje kun je modern of klassiek opsteken. Je kunt de bloemen in steekschuim of door gaas steken. Meestal komen de stelen in de hals van de vaas bij elkaar.

#### **Steekschuim plaatsen**

steekschuim

In een vierkante, taps toelopende of cilindervormige vaas zet je het *steekschuim* vast door het vast te klemmen. Als je een hoge vaas gebruikt, stop je eerst wat restjes steekschuim onderin de vaas. Bij een vaas met een nauwe hals maak je het steekschuim in het model van een champagnekurk.

Het steekschuim moet altijd een paar centimeter boven de vaasrand uitsteken. Je kunt dan de bloemen er ook horizontaal insteken. Je moet ook altijd een gietgaatje maken.

**Figuur 3.2**  
Verschillende vazen  
met steekschuim



- Vragen 3.1**
- a Waarom stop je restjes steekschuim onderin een hoge vaas?
  - b Hoe zorg je ervoor dat je bloemen horizontaal in de vaas kunt steken?
  - c Waarvoor dient het gietgatje?

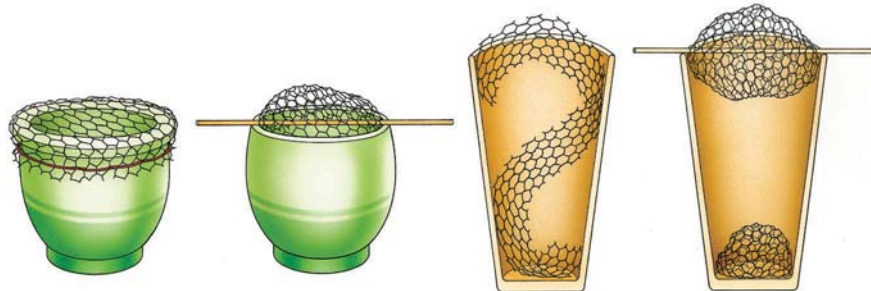
**Kippengaas toepassen**

Bij bolle en grote vazen gebruik je meestal geen steekschuim, omdat het tijdens het steken vaak los gaat zitten. In plaats daarvan kun je kippengaas toepassen. Dat kun je op verschillende manieren doen. De keuze is afhankelijk van de vorm van de vaas.

Als je kippengaas toepast, moet je letten op de scherpe punten en op roestvlekken.

In plaats van gaas kun je ook stevige groenmaterialen gebruiken. Dit noem je *stopgroen*. Je steekt de bloemen tussen het stopgroen.

**Figuur 3.3**  
Verschillende manieren  
om gaas in vazen te  
bevestigen



- Vragen 3.2**
- a In welke vazen gebruik je liever geen steekschuim?
  - b Op welke twee dingen moet je letten als je kippengaas toepast?
  - c Wat is 'stopgroen'?

klassiek  
symmetrisch

### Symmetrische schikking

Als je een vaas *klassiek* opsteekt, is de vorm van de schikking meestal *symmetrisch*. Symmetrisch wil zeggen dat je de schikking in twee of meer gelijke delen kunt verdelen.

Een klassieke schikking is vaak ook een gevulde schikking. De klassieke schikking kan rond, kegelvormig, ovaal, driehoekig of druppelvormig zijn.

### **Figuur 3.4**

Een klassieke schikking is gevuld en heeft een middelpunt.



### Vragen 3.3

- Waaraan kun je een symmetrische schikking herkennen?
- Welke vormen kan een klassieke schikking hebben?
- Noem een kenmerk van een klassieke schikking.

modern  
asymmetrisch

### Asymmetrische schikking

Als je een vaas *modern* opsteekt, doe je dat meestal *asymmetrisch*. Een asymmetrische schikking heeft geen gelijke delen. Je kunt de schikking dan ook niet spiegelen.

Als je de punten van een asymmetrische schikking met elkaar verbindt, krijg je een driehoek. De stelen komen bij elkaar in het

centraalpunt  
in groepen schikken

midden. Dat noem je het *centraalpunt*. Je zet meestal meerdere bloemen van een soort bij elkaar. Dit heet '*in groepen schikken*'.

**Figuur 3.5**  
In een asymmetrisch  
vaasje staan de  
bloemen in groepen.



### Verhoudingen

De hoogte van de schikking is vaak twee keer de hoogte van de vaas (of schaal). De breedte is vaak één keer de hoogte van de vaas.

### Vragen 3.4

- Noem het belangrijkste kenmerk van een asymmetrische schikking.
- Wat is een centraalpuntschikking?
- Wat is een basis regel voor de hoogte-breedteverhouding van een vaasschikking?

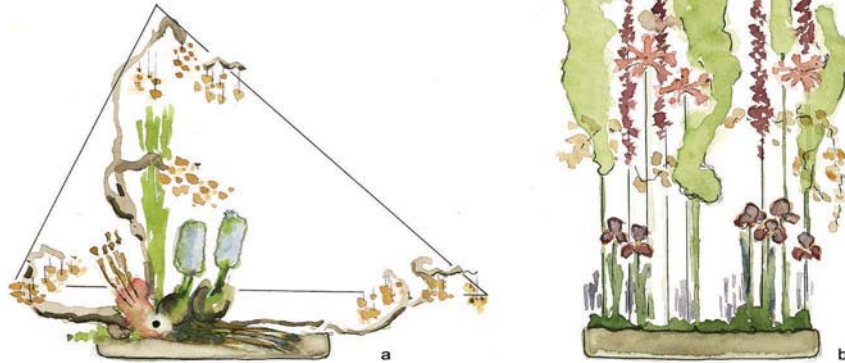
## 3.2 De schaalschikking

schaalschikking

Een schaal is breder dan een vaas. Een *schaalschikking* kan een centraalpunt hebben, maar dat hoeft niet. Je kunt de bloemen ook naast elkaar zetten en op een natuurlijke manier verwerken.



**Figuur 3.6**  
 Verschillende  
 schaalschikkingen: links  
 met centraalpunt en  
 rechts natuurlijk naast  
 elkaar geplaatst



### Steekschuim plaatsen

**prikker**  
**cling**  
 Je gebruikt in een schaal vaak steekschuim. Je zet dit vast op een prikker die je met *cling* aan de schaal vastplakt. De schaal moet wel droog, stof en vetvrij zijn.

**watervast tape**  
 Je kunt het steekschuim ook vastplakken met *watervast tape*. Je doet dit vaak bij platte schotels en schalen. Watervast tape is sterk plakband, dat na het vastplakken nat mag worden. Je snijdt het steekschuim eerst op maat. Vervolgens plak je het vast met twee stroken watervast tape. Let op: het steekschuim moet wel droog zijn.

Een andere manier om bloemen in een schaal vast te zetten, is ze met stenen of takjes te klemmen.

- Vragen 3.5**
- Waarom moet je schaal droog, stof en vetvrij zijn voordat je de prikker vastplakt?
  - Wat is watervast tape?
  - Noem twee voordelen van het vastzetten van steekschuim met watervast tape.
  - Noem drie materialen waarmee je bloemen in een schaal kunt klemmen.

### Parallel schikken

In een brede schaal zet je de materialen soms naast elkaar. De stelen staan dan evenwijdig aan elkaar. Dit noem je parallel schikken.

In een parallelle schikking kun je met groepen werken. Je moet dan zorgen voor een goed evenwicht (balans) in de schikking.



**ritme** Je kunt bij parallel schikken ook gebruik maken van een *ritme*. Daarbij zet je de bloemen en materialen in een bepaalde volgorde. Je gebruikt verschillende vormen door elkaar. Je kunt bijvoorbeeld langwerpige, ronde en driehoekige vormen op een spannende manier afwisselen.

**Figuur 3.7**  
Bij een  
parallelschikking staan  
de materialen naast  
elkaar.



- Vragen 3.6**
- a Leg uit wat parallel schikken is.
  - b Wat is ritme?
  - c Geef voorbeelden van langwerpige, ronde en driehoekige bloemvormen.

#### **Decoratief schikken**

Je kunt een stijl of een vorm kiezen: modern of klassiek, symmetrisch of asymmetrisch, een centraalpuntschikking of een parallelle schikking. Maar je kunt ook een vrije vorm kiezen. Je gebruikt dan de bloemen en materialen op een manier zoals jij die zelf bedenkt. Dit noem je 'decoratief schikken'.

Bij decoratief schikken gebruik je de bloemen als bouwstenen in je bloemwerk. Je let daarbij op de vorm, de kleur, de geur en de structuur van de bloemen en materialen. De structuur van de bloem is hoe hij aanvoelt.

**Figuur 3.8**  
Bij decoratief schikken gebruik je de bloemen als bouwstenen.



- Vragen 3.7**
- a Leg uit wat decoratief schikken inhoudt.
  - b Noem vier eigenschappen van bloemen waar je bij decoratief schikken op let.

#### **Vegetatief schikken**

Je kunt materialen ook op een natuurlijke manier verwerken. Je kijkt naar de groeiwijze van de bloem of de groentak. Vooral de stand van de knoppen en bladeren is belangrijk. Vervolgens probeer je in je bloemwerk de materialen in dezelfde stand te gebruiken. Je noemt dit vegetatief schikken. Je zoekt ook materialen uit die in de natuur bij elkaar passen. Een voorbeeld is riet, waterlelie en water. Die materialen staan in de natuur bij elkaar.

**Figuur 3.9**  
De natuurlijke groevorm staat centraal bij een vegetatieve schikking.



- Vragen 3.8**
- a Geef een ander woord voor vegetatief schikken.
  - b Noem drie materialen die passen bij het thema herfst.

### 3.3 Themawerk

Een bloemist maakt regelmatig bloemwerk voor speciale gelegenheden. *Themawerk* noem je dat. De vormen en kleuren moeten bij het thema passen. Ook de schikstijl en de aard van de materialen moeten kloppen.

#### Valentijnsdag

Op 14 februari is het Valentijnsdag. Op die dag kun je een vriend of vriendin laten weten dat je hem of haar erg leuk vindt. Waar Valentijnsdag vandaan komt, is niet precies bekend. De naam Valentijn komt van een Spaanse priester: Valentinus. 14 Februari is zijn geboorte- of sterfdag geweest. Deze priester had als hobby tuinieren. Als hij op ziekenbezoek ging, nam hij altijd een bloemetje mee.

Je gebruikt rozen, hartjes en rood in themawerk voor Valentijn.

**Figuur 3.10**  
*Hartjes en rode bloemen: de symbolen van Valentijn*



- Vragen 3.9**
- a Wanneer is het Valentijnsdag?
  - b Noem drie dingen die je gebruikt in themawerk voor Valentijnsdag.

### Voorjaar/Pasen

De eerste zondag na de vierde volle maan in het jaar is het *Pasen*. Dat is altijd tussen eind maart en half april. Alles in de natuur begint dan te groeien en te bloeien. In je themawerk voor Pasen gebruik je paastakjes, eitjes, geelgekleurde materialen en bolbloemen. De zondag voor Pasen is het palmpasen. Voor de palmpasenstokken gebruik je soms buxustakjes.

**Figuur 3.11**  
Rond Pasen verwerk je  
typische  
voorjaarsmaterialen.



- Vragen 3.10**
- Noem drie materialen die je met Pasen gebruikt.
  - Waardoor valt Pasen elk jaar op een andere datum?
  - Welk speciaal materiaal gebruik je voor palmpasen?

### Moederdag/en vaderdag

De tweede zondag in mei is het 'moederdag'. De moeders worden dan verwend. Ze krijgen dan vaak bloemen of planten. De bloemist doet dan goede zaken.

**Ijsheiligen** Vanaf 15 mei (*Ijsheiligen*) mogen de eenjarige perkplantjes ook naar buiten. De kans dat het 's nachts gaat vriezen, is vanaf dan klein.

**Figuur 3.12**  
Met moederdag geef je vaak eenjarige perkplantjes.



De derde zondag in juni is het 'vaderdag'. Dan worden de vaders verwend. Hoewel het minder gewoon is, kun je ook aan vaders bloemen en planten geven. Je moet daar als bloemist wel meer reclame voor maken.

- Vragen 3.11**
- a Wanneer is het moederdag?
  - b Wanneer is het vaderdag?
  - c Waarom krijgen moeders met moederdag vaak eenjarige perkplantjes?

#### **Geboorte**

Bij de geboorte van een baby geven mensen vaak een boeket bloemen. Maar het is natuurlijk veel leuker om speciaal bloemwerk te geven aan moeder en kind. Je kunt bijvoorbeeld een biedermeier of een millefleurs geven of een wiegversiering.

Wat opvalt is dat mensen bij een geboorte vaak voor traditionele kleuren kiezen: roze voor een meisje en lichtblauw voor een jongen.

*pasteltinten* Andere babykleuren zijn *pasteltinten*. Dit zijn zachte kleuren.



**Figuur 3.13**  
Een wiegversiering zie je niet zo vaak.



- Vragen 3.12**
- a Welke kleur gebruik je voor een traditioneel boeket als er een meisje geboren is?
  - b Wat zijn babykleuren?
  - c Geef een voorbeeld van een speciale versiering bij geboorte.

#### **Huwelijk**

##### bruidswerk

Bij een huwelijk zijn er vele soorten speciaal bloemwerk. Je noemt dit ook wel *bruidswerk*. Voorbeelden van bruidswerk zijn een bruidsboeket, een haardiadeem, corsages, een autoversiering en zaalversieringen. Bruidswerk maak je in overleg met het bruidspaar. Je bespreekt met hen de kleuren, de stijl, de bloemsoorten, et cetera. Al het bloemwerk moet bij elkaar passen.

- Vragen 3.13**
- a Noem drie voorbeelden van bruidswerk.
  - b Wat is belangrijk als je bruidswerk maakt?

#### **Rouwwerk**

Bij een begrafenis of crematie van familie of een bekende geven mensen vaak bloemen. Dit bloemwerk is meestal klassiek van vorm. De stijl van het bloemwerk wordt vaak aangepast aan de wens van de overledene. Voor rouwwerk gebruik je bloemen die al open zijn. Het bloemwerk moet bij de crematie of de begrafenis op zijn mooist zijn. Bij rouwwerk moet je de bloemen extra stevig vaststeken.

**Figuur 3.14**

Bloemwerk voor een begrafenis of crematie is vaak klassiek van vorm.



- Vragen 3.14**
- a Waarom gebruik je bij rouwwerk open bloemen?
  - b Waar let je extra goed op bij het maken van rouwwerk?
  - c Wat is een klassiek rouwstuk?

**Herdenkingen**

Bij herdenkingen maak je kransen. In Nederland is 4 mei de belangrijkste herdenkingsdag. Het is dan nationale dodenherdenking. Voor bloemwerk voor die dag gebruik je vooral de kleuren van de Nederlandse vlag en oranje. Net als bij rouwwerk gebruik je bloemen die open zijn. Ook een *herdenkingskrans* moet heel stevig gestoken zijn.

herdenkingskrans

- Vragen 3.15**
- a Wat is in Nederland de belangrijkste herdenking?
  - b Welk bloemwerk maak je voor die herdenking en welke kleuren gebruik je daarvoor?

### 3.4 Kerstwerk

December is een bijzondere maand in de bloemenbranche. De hele keten staat dan in het teken van kerstwerk. Naast bloemen gebruik je allerlei kerstmateriaal. Je maakt vooral kerststukjes en kerstkransen.

**Feest van licht**

*Kerstmis* betekent oorspronkelijk het feest van het licht. De vroege bewoners van West-Europa vierden dat het langer licht werd. Bij het Lichtfeest brachten ze offers aan de zonnegod. Pas veel later kreeg

Kerstmis

het een christelijke invulling. Toen werd met Kerstmis de geboorte van Jezus gevierd. Veel van de oude gebruiken van het Lichtfeest zie je nog steeds terug in de kerstperiode.

- Vragen 3.16**
- a Wat is de oeroude betekenis van het kerstfeest?
  - b Wat is de christelijke invulling van het oorspronkelijke Lichtfeest?
  - c Wat betekent Kerstmis voor jou?

#### **Kerstmaterialen**

In kerstwerk verwerk je specifieke kerstmaterialen. De meeste materialen en kleuren hebben een symbolische betekenis die terug leiden naar het Lichtfeest.

Groenmaterialen in kerstwerk bestaan onder andere uit kegels, coniferengroen, hulst, vruchten en mos. In die materialen is 'leven' te herkennen. Verder pas je kaarsen, zilver, goud en glitter toe. Deze materialen stralen licht uit. De kerstkleur is rood. Je gebruikt dan ook rode bloemen en andere rode materialen als lint of kaarsen. Rood is de kleur van bloed. Dat staat symbool voor het 'leven'.

**Figuur 3.15**  
Kerstwerk: herkenbaar aan de kaarsen en het coniferengroen



- Vragen 3.17**
- a Noem vijf typische kerstmaterialen.
  - b Waarom zijn er kaarsen met Kerst?
  - c Leg uit waarom de kleur van het bloed, rood, symbool staat voor het leven.

#### **Coniferen**

Coniferen blijven meestal groen. Ze zijn er in vele verschillende tinten groen.

Coniferen hebben schubben of naalden. Bij het knippen of snijden geven ze hars af. Je kunt dit met spiritus verwijderen. Aan dikkere takken snijd je een platte, wigvormige punt. Je kunt ze dan

makkelijker stevig in het steekschuim klemmen. De takken draaien dan ook minder makkelijk.

**Figuur 3.16**

*Aan dikke coniferentakken snijd je een platte, wigvormige punt.*



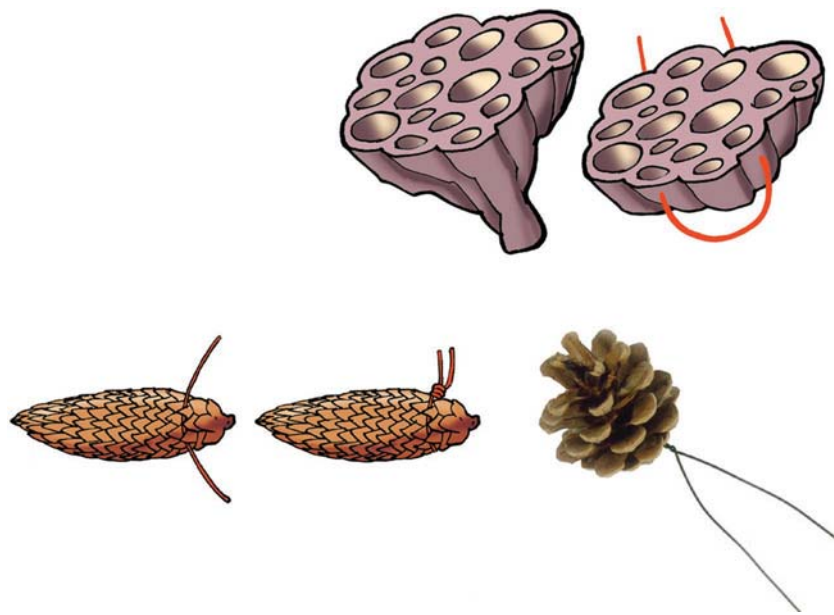
- Vragen 3.18**
- a Noem drie dingen waar je coniferen aan kunt herkennen.
  - b Hoe kun je harsvlekken verwijderen?
  - c Waarom snijd je aan dikke coniferentakken een platte, wigvormige punt?

**Kegels en zwammen**

Kegels zet je in het kerstwerk vast met bloemendraad. Je vlecht een draad tussen de schubben door en draait de draad dan in elkaar.

Zwammen en lotus doorboor je met een bloemendraad op twee punten. Je steekt de draad er doorheen en draait de einden in elkaar. Je kunt deze materialen ook met lijm aan een kram of een kromme draad vastplakken.

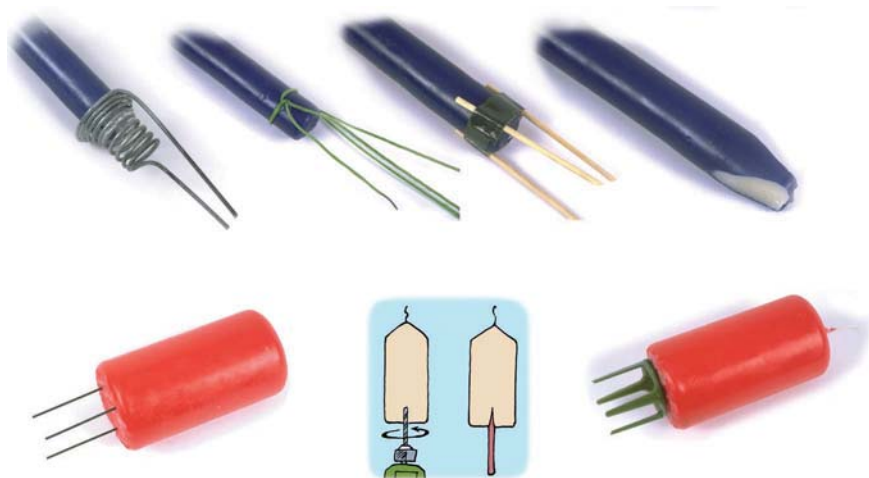
**Figuur 3.17**  
 Lotus, zwammen en kegels kun je vastzetten met bloemendraad.



### Kaarsen

Kaarsen zijn er in veel verschillende soorten en maten. Er zijn dan ook veel verschillende manieren om kaarsen vast te zetten. In figuur 3.18 staan verschillende manieren.

**Figuur 3.18**  
 Verschillende manieren om kaarsen vast te zetten



### Mos

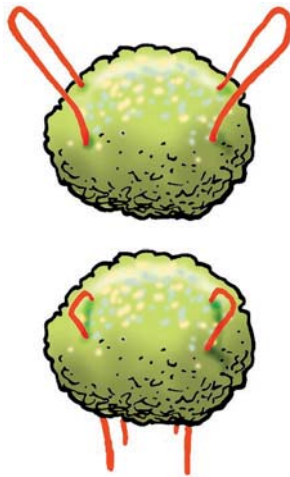
#### IJslands mos

In kerstwerk pas je vaak *IJslands mos* en bolmos toe. Je zet het mos vast met krammen of een dubbelgebogen stuk bloemendraad. Je steekt de kram door de zijkant in het plukje mos. Het mos blijft dan goed zitten en je ziet de kram niet. Je kunt ook een dunne draad om het mos draaien en het vervolgens vastzetten.

Droog IJslands mos dompel je voor gebruik in zout water. Het mos schimmelt daardoor minder snel en het blijft langer wit.



**Figuur 3.19**  
Bolmos zet je vast met  
krammen aan de  
zijkant.



- Vragen 3.19**
- a Op welke twee manieren kun je kegels, zwammen en lotus vastzetten?
  - b Noem drie technieken om dunne kaarsen vast te zetten.
  - c Noem twee technieken om dikke kaarsen vast te zetten.
  - d Noem twee manieren om mos vast te zetten.
  - e Waarom maak je IJslands mos nat met zout water?

#### **Krammen**

Krammen zijn dubbelgebogen stukjes ijzerdraad met scherpe punten. Meestal zijn ze niet gelakt. Ze kunnen dus roesten. Krammen zijn te koop in verschillende lengtes. Als je mos wilt vastzetten, gebruik je langere krammen dan wanneer je bladeren wilt vastzetten.

**Figuur 3.20**  
Krammen



- Vragen 3.20**
- a Wat zijn krammen?
  - b Waarom gebruik je voor je het vastzetten van mos langere krammen dan voor het vastzetten van bladeren?

### Bloemendraad

Bloemendraad is zacht ijzerdraad dat meestal groen gelakt is. Als het gelakt is, roest het minder snel. En door de groene kleur zie je het niet zo snel zitten. Bloemendraad is te koop in verschillende lengtes en diktes. In figuur 3.21 staan voorbeelden van soorten en waar je die voor kunt gebruiken.

**Figuur 3.21**  
Verschillende soorten  
bloemendraad en hun  
toepassing

Bloemdraad	Dikte	Toepassing
Zilverdraad	0,28 mm	Tere bloemen op draad zetten (hyacint, blauw druifje)
Corsagedraad	0,4 mm	Bladeren op draad zetten
Anjerdraad	0,6 - 0,8 mm	Bloemen op draad zetten (dikte afhankelijk van de bloem)
Poken	1 - 1,5 mm	Zware bloemen, takken en kegels op draad zetten

**Figuur 3.22**  
Bloemendraad in  
verschillende  
draaddiktes



- Vragen 3.21**
- Wat is bloemendraad?
  - Noem twee redenen waarom bloemendraad meestal groen gelakt is.
  - Schrijf de namen op van de verschillende soorten bloemendraad en zet de diktes erbij.

### 3.5 Afsluiting

- Vragen 3.22**
- Maak de puzzel in figuur 3.23. Vul een ander woord in voor de omschrijving.

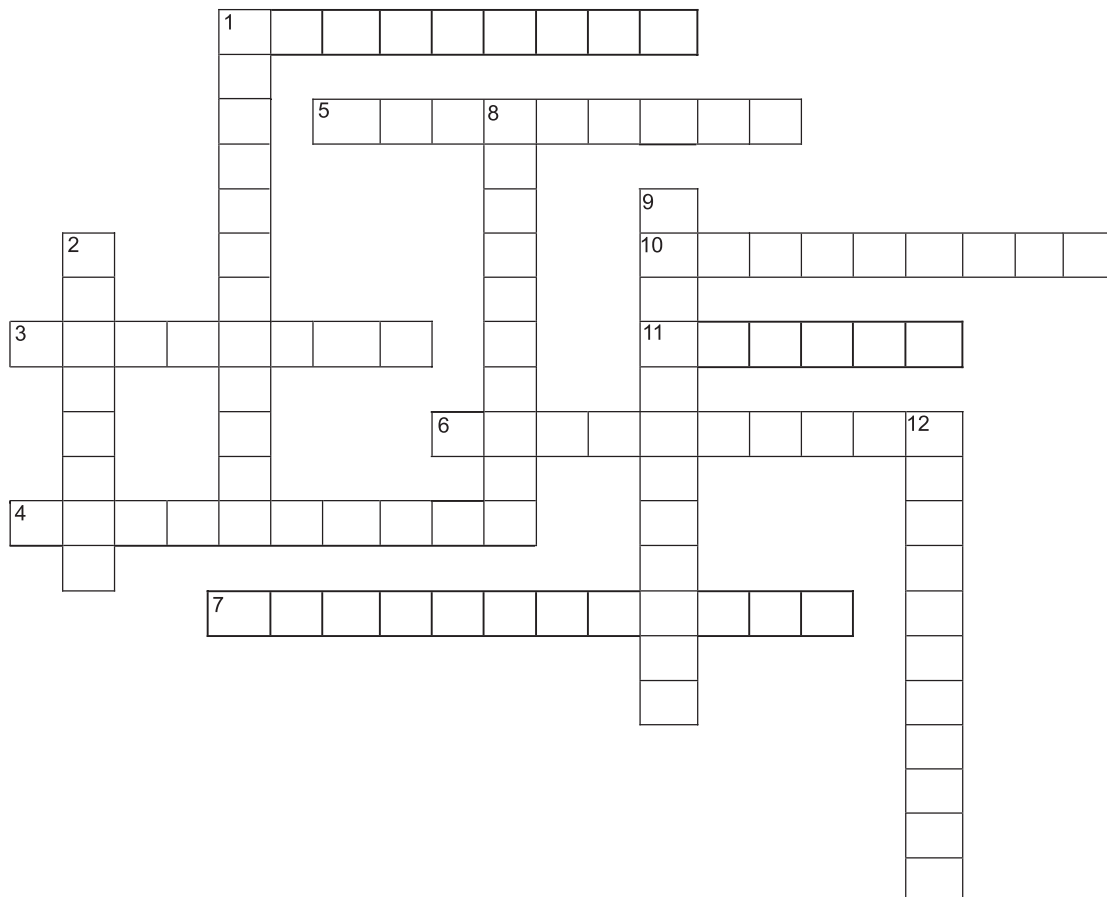
Horizontaal

- 1 - Kegeldragers
- 3 - Evenwijdig
- 4 - Natuurlijk
- 5 - Tweede zondag in mei
- 6 - Steekmateriaal van metaal voor bolle vazen
- 7 - 14 Februari
- 10 - Natuurlijk steekmateriaal voor bolle vazen
- 11 - Eigentijds

Verticaal

- 1 - Met middelpunt
- 2 - Traditioneel
- 8 - Materialen als bouwstenen verwerken
- 9 - Niet spiegelbaar
- 12 - Spiegelbaar

**Figuur 3.23**





# 4

## Speciaal bloemwerk





**Als je in een bloemenwinkel werkt, maak je ook speciaal bloemwerk. Dat is bloemwerk voor speciale gelegenheden als een huwelijk, geboorte, jubileum of een sterfgeval. Meestal overleg je daarover met de klant en gebruik je daarbij een vragenlijst.**

**Figuur 4.1**



## 4.1 Bloemwerk bij speciale gelegenheden

Huwelijken, geboortes, jubilea en sterfgevallen zijn ingrijpende gebeurtenissen in het leven van mensen. Voor dat soort gelegenheden bestellen mensen vaak speciaal bloemwerk. Ze hebben ook vaak bijzondere wensen. Daar moet je als bloemist rekening mee houden.

### Wanneer welk bloemwerk?

Speciale gelegenheden vragen om bijzonder bloemwerk.

Voor een trouwerij maak je verschillende dingen: een boeket, corsages, een haardiadeem, een autoversiering, versieringen voor de kerk, het gemeentehuis, het restaurant en/of de feestzaal. Voor jubilea en geboortes kun je cadeau- en voorwerpversieringen maken.

Voor herdenkingen en rouwdiensten maak je vaak kransen. Ook vragen klanten vaak om bloemstukken met lint.

#### Vragen 4.1

- a Welke versieringen kun je maken voor een trouwerij?
- b Noem twee speciale versieringen die je voor een jubileum kunt maken.
- c Bij welke speciale gelegenheden gebruik je een krans als versiering?

**Figuur 4.2**  
De bruiloft wordt aangekondigd.



#### Hoe pak je het aan?

Bij een bruiloft of een jubileum komt de klant enkele weken voor het feest naar de bloemist. Als bloemist overleg je dan met de klant. Meestal gebruik je daarvoor een vragenlijst.

De corsages, het boeket en het diadeem moeten goed bij elkaar passen. Je adviseert het bruidspaar over de kleur en de vorm van het bloemwerk. Je kijkt naar de lengte, de haarkleur en de uitstraling van het bruidspaar. Je vraagt ook naar de stijl en de kleur van de bruidskleding. Een klassiek gekleed bruidspaar wil meestal ook klassiek bloemwerk. Voor een modern en hip paar maak je *trendy* versieringen. Trendy versieringen zijn materialen die in de mode zijn, bijvoorbeeld gekleurd draad, kralen, pareltjes of veren.

trendy

**Figuur 4.3**  
Klassiek of trendy:  
samen met het  
bruidspaar zoek je een  
stijl uit.



- Vragen 4.2**
- a Noem drie eigenschappen van het bruidspaar die van belang zijn voor het maken van het bruidswerk.
  - b Geef een voorbeeld van trendy materiaal voor bruidswerk.

#### **De afspraken**

Met het bruidspaar maak je afspraken over het bloemwerk. Je legt ook de datum en tijdstip van levering en het bezorgadres vast. Verder maak je afspraken over de prijs en hoe er betaald wordt. Alle afspraken die je met het bruidspaar maakt, noteer je op de *bestelbon*. Ook de naam, het adres, de woonplaats en telefoonnummer van de besteller zet je op de bon. Daar stuur je later de factuur naar toe. Je eigen naam zet je er ook op. Als er dan iets onduidelijk is, weet iedereen bij wie ze om opheldering kunnen vragen.

*bestelbon*

**Figuur 4.4**  
 Vul de bestelbon correct en volledig in.  
 Zo voorkom je misverstanden.

**Paraf**  **Fluorop**   
**Intern**   
**Opdrachtgever**  
 Naam: Mw. A.M. Roos  
 Tel: 071 845867  
 Datum levering: 12 augustus 2005 Tm bezorgen 10 uur  
 Ontvanger: Dhr. R.J.P. van Bax  
 Adres: Kersenbloesemlein 18  
 Plaats/Postcode: 2461 TJ Tilburg  
 Tel:  
 Product: 1x bloemstuk in schaal geel/roze  
 Prijs: € 20,-  
 Bezorgkosten: € 1,50  
 Fluorkosten: nul  
 Totale kosten: € 21,50  
 Betaald:  ja  nee  rekening  
 Tekst kaartje: Van harte gefeliciteerd  
 Groeten Ans Roos  
**van der Pijpers**  
 BLOEMEN - PLANTEN  
 Tulpdreef 2 - 5481 BR Breda  
 Telefoon 0713 - 518131  
 Ontvanger: Dhr. R.J.P. van Bax  
 Adres: Kersenbloesemlein 18  
 Plaats/Postcode: 2461 TJ Tilburg  
**Bezorgadres & Plaats:**

- Vragen 4.3**
- Welke gegevens horen altijd op een goed ingevulde bestelbon te staan?
  - Waarom is het belangrijk dat ook de naam van de invuller op de bon staat?

## 4.2 Een corsage maken

Een *corsage* is een klein, stevig boeketje dat je op kleding of op een pakketje bevestigt. Corsages bestelt de klant enkele weken voor het feest.

### De vorm bepalen

Als je een corsage gaat maken, zoek je eerst de bloemen en groenmaterialen uit. Daarbij houd je rekening met de wensen van het bruidspaar.

Met bladeren maak je een achtergrond. Dat is vaak een achtergrond in de vorm van een driehoek. De bladeren hebben een natuurlijke kleur waardoor de bloemkleur mooi uitkomt.

Voor een corsage gebruik je meestal een ronde bloem voor het hart van de corsage. Met takjes of gebogen materialen laat je een schuine lijn dwars door de corsage lopen. De corsage oogt dan speelser.

**Figuur 4.5**  
Een klassieke corsage  
en een moderne  
corsage



- Vragen 4.4**
- a Wat is de eerste stap bij het maken van een corsage?
  - b Waarom gebruik je vaak een achtergrond van bladmaterialen?
  - c Welke bloemvorm gebruik je vaak in het midden van de corsage?
  - d Hoe maak je de corsage speelser?

**Op draad zetten**

Je moet met een corsage kunnen feesten en dansen. Daarom gebruik je bloemen en materialen die tegen een stootje kunnen. Alle zwakke steeltjes van de bloemen en bladeren verstevig je met bloemendraad. De draaddikte die je gebruikt, is afhankelijk van het gewicht van de bloem of het blad. Je gebruikt zo dun mogelijk bloemendraad, maar wel zo dik dat het draad het materiaal kan dragen.

**Figuur 4.6**  
Gebruik zo dun mogelijk  
bloemendraad, maar  
wel zo dik dat het draad  
het materiaal kan  
dragen.



- Vragen 4.5**
- a Waarom gebruik je voor een corsage stevige materialen?
  - b Wat is een stelregel voor het gebruik van bloemendraad bij het op draad zetten van materialen?



### Caoutchouc

Je werkt het bloemendraad weg met caoutchouc. Caoutchouc is dun rubberband dat meestal groen van kleur is. Je werkt hiermee ook de scherpe puntjes weg.

flowertape

In plaats van caoutchouc wordt ook wel *flowertape* gebruikt. Flowertape is groen plakkend crêpepapier. Het nadeel van flowertape is, dat als het nat wordt het minder stevig is en groen afgeeft. Je werkt er wel sneller en makkelijker mee dan met caoutchouc.

### Figuur 4.7

Alle materialen voor een corsage zet je op draad en werk je af met caoutchouc.



### Vragen 4.6

- Wat is caoutchouc?
- Noem twee nadelen van flowertape in vergelijking met caoutchouc.

### In elkaar draaien

bindpunt

Als je de bloemen en bladeren op draad hebt gezet en afgewerkt hebt met caoutchouc, draai je de ijzerdraden in elkaar. Je zorgt daarbij voor één *bindpunt*. Ook draai je alle draden één kant op. Bij fijne materialen maak je soms eerst toefjes van drie of vier takjes. Als je dat gedaan hebt, draai je een paar blaadjes in de corsage. Je ziet dan het draad nauwelijks meer zitten.

Als je de ijzerdraden in elkaar hebt gedraaid, knip je het corsagesteeltje 3 cm onder het bindpunt af. Met caoutchouc werk je de puntjes weg en zorg je voor een glad steeltje.

**Figuur 4.8**  
Je werkt het steeltje af  
met caoutchouc, zodat  
het steeltje glad is.



- Vragen 4.7**
- a Op welke twee punten let je bij het in elkaar draaien van een corsage?
  - b Hoe lang is het corsagesteeltje?
  - c Hoe zorg je voor een glad steeltje?

#### **Speldjes of magneetjes**

Een corsage maak je vast op kleding. Hiervoor gebruik je meestal een corsagespeldje.

Je draait dit speldje met caoutchouc vast aan de steel, zo dicht mogelijk bij het bindpunt. Je kunt ook magneetjes of knijpertjes gebruiken, bijvoorbeeld bij luxe corsages.

**Figuur 4.9**  
Een corsage kun je met  
speldjes, knijpertjes of  
magneetjes aan kleding  
vastmaken.



- Vragen 4.8**
- a Waarmee kun je corsages vastmaken aan kleding?
  - b Wat is het voordeel van magneetjes of knijpertjes?

**Verpakken**

Als je corsages aflevert bij de klant, doe je dat in een mooie doos. Het uitpakken en vastmaken van een corsage op de kleding levert al voorpret op. Daarnaast blijven de corsages langer mooi, als je ze in een doos verpakt.

**Figuur 4.10**  
Corsages lever je af in een luxe doos.



**Draaginstructie**

Klassieke corsages worden vaak links gedragen. Bij de heren wijst het steeltje naar beneden en de bloem naar boven. Bij de dames wijst het steeltje omhoog en de bloem naar beneden. Moderne corsages kun je op verschillende manieren dragen. Mensen weten soms niet hoe ze de corsage moeten dragen. Om ze te helpen, kun je een *draaginstructie* in de doos met de corsages doen.

draaginstructie

- Vragen 4.9**
- a Waarom verpak je corsages in een mooie doos? Noem twee redenen.
  - b Waarom is het handig om een draaginstructie bij de corsages te doen?

### 4.3 Een diadeem maken

Een *diadeem* is een bloemversiering voor in het kapsel van de bruid. Het gebruik van de diadeem is al heel oud. De Egyptische farao's en Romeinse keizers maakten al gebruik van deze versieringen.

#### **Passend bij de bruid**

Bruid, kapsel, bruidsjurk, sieraden, boeket, diadeem: alles moet bij elkaar passen en een mooi geheel vormen. Een diadeem moet dus, net als een corsage, passen bij de bruid en het andere bloemwerk. Een diadeem maak je meestal van hele fijne bloemetjes en blaadjes.

**Figuur 4.11**  
Een diadeem moet passen bij de bruid.



De kapper zorgt vaak voor het vastzetten van de diadeem in het haar. Denk eraan, dat je bij het bestellen van het bruidswerk het adres van de kapper en het tijdstip van bezorgen op de bestelbon zet.

**Figuur 4.12**  
De kapper plaatst de  
haardiadeem in het  
kapsel van de bruid.



- Vragen 4.10**
- a Wat is een diadeem?
  - b Waar moet je op letten als het aanstaande bruidspaar een diadeem bestelt?

**Draad of lijm?**

Je kunt een diadeem op twee manieren maken. Net als bij een corsage kun je alle materialen op draad zetten. Maar dat is een heel priegelwerk, omdat de materialen zo fijn zijn.

**koudlijm** Je kunt beter lijm gebruiken. Voor het lijmen van verse bloemen gebruik je speciale, koude bloemenlijm: *koudlijm*. Voor gedroogde materialen kun je een lijmpistool gebruiken. De lijm uit een lijmpistool is echter veel te heet om toe te passen bij verse bloemen en bladeren. Ze zouden dan 'verbranden': na een paar uur krijgen ze zwarte vlekken.

Koudlijm is een lijm met een oplosmiddel. Dit oplosmiddel is slecht voor de gezondheid. Ruik je de lijm, dan is het niet goed. Werk alleen met koudlijm in een goed geventileerde ruimte. Als je vaak moet lijmen, doe dat dan op een speciale lijmplaats met afzuiging.



**Figuur 4.13**  
Koudlijm is ook in tubes te koop.



- Vragen 4.11**
- a Waarom gebruik je vaak lijm om een diadeem te maken?
  - b Welke lijm gebruik je voor het lijmen van een diadeem met verse bloemen?
  - c Waarom kun je verse bladeren en bloemen niet met een lijmpistool lijmen?
  - d Waar moet je rekening mee houden als je koudlijm gebruikt?
  - e Wat is belangrijk als je vaak met koudlijm werkt?

#### **Ondergrond**

Als basis voor de diadeem kun je een standaardhaarband gebruiken. Daar lijm je de materialen op vast. Als de diadeem een bijzondere maat of vorm moet hebben, maak je zelf een haarband. Daarvoor gebruik je watervast tape en een paar dikke bloemendraden (poken). Met caoutchouc werk je de scherpe puntjes weg.

- Vragen 4.12**
- a Welke twee ondergronden kun je gebruiken voor een haardiadeem?
  - b Waarmee maak je een ondergrond voor een speciaal gevormd haardiadeem?
  - c Hoe werk je de scherpe puntjes aan de diadeem weg?

## **4.4 Cadeauversieringen maken**

Ook cadeauversieringen zijn speciaal bloemwerk. Zo kun je een uitgewerkte corsage op een cadeau bevestigen. Je kunt ook een voorwerpversiering maken. Het cadeau is dan helemaal verwerkt in de versiering.

**Figuur 4.14**  
Bij een  
voorwerpversiering  
verwerk je het cadeau in  
de bloemenversiering.



#### **Creativiteit**

Een standaardrecept voor een cadeauversiering is er niet. Je mag en moet bij dit soort versieringen creatief zijn. Je gebruikt verschillende technieken om de materialen naast elkaar te houden. Slappe steeltjes verstevig je met draad. De bloemen en bladeren kun je met koudlijm aan elkaar plakken. Touw, sierdraad en raffia gebruik je om de versiering vast te maken op het cadeau. Belangrijk is dat de versiering een tijdje mooi blijft.

#### **Vragen 4.13**

- a Waarom is er geen standaardrecept voor een cadeauversiering?
- b Welke materialen gebruik je om de bloemenversiering op het cadeau vast te maken?
- c Welke eis stel je aan de houdbaarheid van een cadeauversiering?

#### **Uitgewerkte corsage**

Op een cadeau kun je een corsage bevestigen. Dat is meestal een uitgewerkte corsage. Een uitgewerkte corsage is een corsage waarbij je extra materialen bindt of lijmt. Als je de steeltjes wat langer maakt dan bij een normale corsage, krijg je een miniboeketje. Zo'n miniboeketje kun je in een vaasje zetten.

Met plakband of lint bevestig je de corsage op het pakje. Lint heeft een luxere uitstraling dan plakband. Let bij je keuze van bloemen en lint op de kleur van het cadeaupapier.

**Figuur 4.15**  
Een uitgewerkte  
corsage op een pakje



- Vragen 4.14**
- a Wat is een uitgewerkte corsage?
  - b Wat is het voordeel van lange steeltjes bij een cadeaucorsage?
  - c Hoe bevestig je een corsage op een pakje?

#### **Voorwerpversiering**

Bij een jubileum of een speciale feestdag geef je soms een bloemwerk waarin het cadeau verwerkt is. Je noemt dit een voorwerpversiering.

Als je een voorwerpversiering gaat maken, kijk je goed naar de vorm, kleur en aard van het cadeau. Daar pas je je versiering bij aan. Als het cadeau een speciale eigenschap heeft, maak je daar gebruik van. Bij een flesje parfum doe je bijvoorbeeld geurende bloemen. Of bloemen in de kleur van het flesje of de verpakking. Meestal zet je het voorwerp centraal in je versiering.

**Figuur 4.16**  
Bij een flesje parfum  
kun je geurende  
bloemen gebruiken.



- Vragen 4.15**
- a Wat is een voorwerpversiering?
  - b Waar let je op bij het maken van een voorwerpversiering? Noem drie dingen.
  - c Waarom gebruik je bij een flesje parfum het liefst geurende bloemen?

## 4.5 Een krans maken

Je ziet kransen bij allerlei speciale gebeurtenissen. Een winnaar van een wedstrijd krijgt soms een krans. Bij herdenkingen worden veel kransen gelegd. In de adventperiode gebruik je een krans: de *adventskrans*. Met kerst hangen er overal kransen.

symboliek

### **Symboliek**

Kransen zijn min of meer rond. Dat heeft een symbolische betekenis. Een krans is een open cirkel. Een cirkel loopt door, hij heeft geen eindpunt. Dit is ook de reden dat je de krans gebruikt bij herdenkingen en begrafenissen. Je staat dan stil bij het einde van het leven van menen. Maar de tijd en het leven gaan door. Het ronde van de krans symboliseert dat.

**Figuur 4.17**  
Alle kransen zijn min of meer rond.



- Vragen 4.16**
- a Noem drie verschillende soorten kransen.
  - b Wat is de overeenkomst tussen de verschillende kransen?
  - c Wat is de symbolische betekenis van de krans?

#### **Lauwerkrans**

De lauwerkrans is de krans die een winnaar van een wedstrijd krijgt. Deze krans werd in de Griekse en Romeinse tijd al gebruikt. Bijvoorbeeld door de Romeinse keizers, maar ook bij de Olympische Spelen.

Een lauwerkrans is anders dan een herdenkingskrans. Hij is meestal ovaal van vorm. Als je een lauwerkrans maakt, laat je het groen op de krans vanaf twee kanten naar een punt komen. Je richt alle aandacht op de overwinnaar.



**Figuur 4.18**  
Een lauwerkrans voor  
de winnaar.



- Vragen 4.17**
- a Wat is een lauwerkrans?
  - b Noem twee kenmerken van een lauwerkrans.
  - c Waar is het gebruik van de lauwerkrans van afkomstig?

**Herdenkingskrans**

Herdenkingskransen zie je... . Juist ja: bij herdenkingen. Bijvoorbeeld op 4 mei. Op 4 mei is het Nationale dodenherdenking. In Nederland staan de mensen dan stil bij de gevolgen van oorlogen.

Herdenkingskransen zijn blad- of groenkransen met bloemtoef of ajourkransen. Een *ajourkrans* is een gestoken bloemenkrans. De ondergrond is van steekschuim. Bij alle herdenkingskransen gebruikt je lint waarop staat wie de krans gelegd heeft.

Ook een krans die je gebruikt bij een begrafenis is een herdenkingskrans. Dit noem je een rouwkrans.

**Figuur 4.19**  
Een herdenkingskrans  
met toef



- Vragen 4.18**
- a Noem twee soorten herdenkingskransen.
  - b Wat is een ajourkrans?
  - c Waarom is een rouwkrans ook een herdenkingskrans?

#### **Adventskrans**

Advent is de periode van vier weken voor Kerstmis. Een adventskrans is een krans van coniferengroen waarin vier kaarsen gestoken zijn. De krans staat bol van de symboliek. De vier kaarsen staan voor de vier bijbelboeken die over de komst van Jezus gaan. Daarom is de adventsperiode ook vier weken. Het eenvoudige groen staat voor soberheid; een tijd van afwachten. Het groen moet met de klok meedraaien. Dat heeft de betekenis dat de tijd doorgaat en dat het kerstfeest eraan komt.

**Figuur 4.20**  
Een adventskrans heeft vier kaarsen.



- Vragen 4.19**
- a Wanneer is de adventstijd?
  - b Waaraan herken je een adventskrans?
  - c Wat is de symboliek van de vier kaarsen?

#### **Ondergrond bij kransen**

Een ajourkrans maak je met een standaardondergrond van steekschuim. Je kunt ook zelf een ondergrond maken. Die maak je van een ijzeren ring, sfagnum en blokjes steekschuim. Voor een bladkrans gebruik je een strokrans als ondergrond. Waar de toef moet komen, maak je van steekschuim, sfagnum en wikkeldraad een steekplaats.

**Figuur 4.21**  
Links: strokrans (ondergrond bladkrans); rechts: ondergrond van steekschuim (ajourkrans).



- Vragen 4.20**
- a Wat is de ondergrond voor een ajourkrans?
  - b Welke ondergrond gebruik je voor een bladkrans?
  - c Hoe maak je de ondergrond voor een toef op de strokrans?

#### **Bedekken met groen**

Een bladkrans bedek je met bladeren of coniferentakjes. Je gebruikt voor het vastzetten wikkeldraad of krammen. Je legt de bladeren of takjes dakpansgewijs over elkaar. Op die manier bedek je ook de krammen of het draad. De punten van de bladeren of takjes wijzen met de klok mee. Dit heeft een symbolische betekenis: de tijd gaat verder, het leven gaat door.

**Figuur 4.22**  
De punten van de bladeren of takjes wijzen met de klok mee.



- Vragen 4.21**
- a Waarmee zet je bladeren of takjes vast op een strokrans?
  - b Waarom leg je de takjes dakpansgewijs op de krans?
  - c Naar welke kant laat je het groen wijzen op de krans?

## **4.6 Afsluiting**

- Vragen 4.22**
- a Neem de zinnen over en maak ze af. Wat zijn de ontbrekende woorden?
    - 1 Bij een bruiloft zijn de feestgangers te herkennen aan een ... .. op hun kleding.
    - 2 De bruid draagt in haar kapsel soms een ... ..
    - 3 De wensen van het bruidspaar schrijft de bloemist op een ... ..

b Neem de zinnen over en maak ze af. Wat zijn de ontbrekende woorden?

- 1 Het steeltje van de corsage werk je netjes af met ... ..
- 2 Een corsage maak je aan de kleding vast met ... .. of ... ..
- 3 Voor het lijmen van verse bloemen gebruik je ... ..
- 4 Een cadeauversiering kun je vastmaken met ... .. of ... ..
- 5 Alle kransen hebben een ... .. vorm.
- 6 Een overwinningskrans noem je ook wel een ... ..
- 7 Een in steekschuim gestoken krans noem je een ... ..
- 8 Een adventskrans heeft ... .. kaarsen.
- 9 Voor een bladkrans gebruik je als ondergrond een ... ..



# Trefwoordenlijst

## A

accessoires 26  
acclimatiseren 13  
adventskrans 86, 89  
afrekenen 48  
ajourkrans 88  
arbeidsomstandigheden 25  
Arbowet 25  
asymmetrisch 55  
asymmetrische schikking 55

## B

bacteriën 11  
bestelbon 75  
biedermeier 21  
binden 16  
binderij 18  
bindpunt 78  
bladplanten 36  
bloeiende planten 35  
bloemendraad 69  
boeket 15  
bruidswerk 63

## C

cacteeën 37  
caoutchouc 78  
centraalpunt 21, 56  
cling 24, 57  
coniferen 65  
corsage 76

## D

decoratief schikken 58  
desinfecterend 11  
diadeem 81  
doseerpomp 11  
draadtang 29  
draaginstructie 80  
drainage 42

## E

elastiek 16  
etiket 47

## F

finishing touch 20  
flowertape 78  
fust 9

## G

geboorte 62  
gereedschappen 26  
groothandel 10  
groothandel 9

## H

herdenkingen 64  
herdenkingskrans 64, 88  
hulpmaterialen 26, 31  
huwelijk 63  
hydrocultuur 43, 45

## I

IJsheiligen 61  
IJslands mos 67  
in elkaar gedraaide wortels 40  
in groepen schikken 56  
in serie 18  
inkoop 9

## K

kaarsen 67  
kassa 48  
kegels 66  
kerstmaterialen 65  
Kerstmis 64  
kippen gaas 54  
klassiek 55  
klassieke schikking 22  
korenschooftechniek 15  
koudlijm 82  
krammen 68

**L**

lauwerkrans 87  
lijmpistool 30  
luxe uitstraling 20

**M**

mes 27  
millefleurs 23  
modern 55  
moederdag 61  
mos 67

**O**

ontbladermachine 10  
op rekening 48

**P**

parallel schikken 57  
parallele bindtechniek 15  
pasen 61  
pasteltinten 62  
potgrond 39  
presentatie 14  
prikker 24, 57

**R**

R.H.P. 39  
raffia 17  
reinigingsmiddel 11  
ritme 58  
rouwwerk 63  
rozenschrapper 30

**S**

schaalschikking 56  
schoonmaken 10

snijbloemenvoedsel 12  
snoeischaar 28  
steekschuim 24  
steekschuim 53  
stopgroen 54  
succulenten 37  
symboliek 86  
symmetrisch 21, 55  
symmetrische schikking 55

**T**

themawerk 60  
touw 16  
trendy 74

**V**

vaderdag 61  
valentijnsdag 60  
vegetatief schikken 59  
veiling 9  
verpakken 47  
verzorgingsadvies 47  
voeding 46  
voorjaar 61

**W**

watergeefstelsel 44  
watergeefstelsel 43  
watervast tape 57  
werkhooft 25

**Z**

zwammen 66